

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XVI. ÉVFOLYAM, 4. SZÁM

ARA: 80 FILLÉR

1974. FEBRUÁR 28.

LAPUNK TARTALMÁBÓL:

Mérlegen a nyelvi koncentráció

Beszélgess Pach Zsigmond Pállal

Indul a bajnokság

Arcok egy előadásról

Fotó: Eszes

Folytatása legyen az egész országban!

Evek óta húzóó, máig is megoldatlan probléma az egyetemen tanuló, kollégiumban lakó diák-házaspárok helyzete. Egy-két kivételtől eltekintve mostoha gyerekek ők, akik elkeseredetten csatáznak megérdemelt jogaikért, (önálló kétágyas szoba) kevés sikerrel. Akik tehetik albertbe költözéssel oldják meg a kérdést, de sokaknál az anyagi helyzet ezt nem teszi lehetővé. Vállalniuk kell az éjszakai surranások, magyarázatok nevelés, fegyelmi szempontból sem veszélytelen megaláztatását. De ilyen „kedvező” helyzetben is csak az ugyanabban a kollégiumban lakó házastársak vannak. Azok esetében, ahol valamelyikük más kollégiumban lakik, netán

nem kollégista a helyzet szinte reménytelen. Erthetetlen az a bizalmatlanság, szigor, mely ebben a kérdésben egyes egyetemek, kollégiumok vezetőinek részéről megnyilvánul. Sajnos az utóbbi időkhöz a felsőbb szervek sem kísérték ezt a problémát olyan figyelemmel, mint amelyet megérdemelt volna. A változás jelei azonban ha lassan is, de jelentkeznek. Dr. Pollinszky Károly a művelődésügyi miniszter helyettese körlevélben hívta fel az egyetemek figyelmét a kollégiumokban lakó házaspárok helyzetére és várható, hogy hamarosan a felsőbb szervek tanácskozási elé kerül a kérdés eldöntése.

addig is amíg a probléma megoldást nyer, örömmel számolunk be arról, hogy egyetemünk, amely ezen a téren az elsők között adott otthon fiatal családok részére, ezúttal is úttörőnek bizonyult. A kihelyezett pécsi tagozat Madách kollégiumában szeptembertől nyolc házaspár kapott elhelyezést. Az előzményekről és a megvalósulásról dr. Hoóz István elvtárs, a kihelyezett tagozat felelős vezetője.

„Ebben az évben államvizsgázik a tagozaton az első évfolyam és a kollégiumban lakó hallgatók közül néhányan — már a jövőre gondolva — összeházasodtak. Az ő kérésük alapján, a KISZ-szervezettel és a BD-vel egyetértve döntöttünk úgy, hogy lehetőséget biztosítunk a házaspárok részére is a bentlakásra. A döntést három tényező is alátámasztotta. Egyrészt ezzel nem

szorítunk ki hallgatókat, mert csak azok kapnak helyet, ahol mindketten kollégisták voltak. Másrészt a hallgatóknak több mint a fele fizikai dolgozó gyermeke. Nekik az albertbe költözés komoly anyagi nehézséget jelentett volna. Harmadszor, és ezt az eddigi eredmény is biztosítja — a hallgatók tanulmánya, munkája is javult.

Nekem az a véleményem, hogy ha egy kollégiumban vannak kétágyas szobák, akkor biztosítani kell a házaspárok részére is a bentlakást. Főlegesen bújkálásra, hazudozásra, AB-bizottság elé kényesíteni felment embereket, csupán megrögzött előítéletek, az újtól való húzóó miatt. Tudomásul kell venni, hogy 20—23 éves korban a hallgatók már a jövőre is gondolnak, nemcsak erotikus kapcsolatot akarnak létrehozni. A kérdést nem lehet úgy elintézni, mint ahogyan azt sokan teszik. „Minek házasodtak meg?” Az azo-

nos szakma, gondolkodásmód, érdeklődési kör nyomán sok kapcsolat már itt az egyetemen egy életre kialakul. Ha a lehetőség megvan, akkor a megoldást, a kiutat kell keresni, mely segíti a hallgatókat (különösen a lányokat, mert őket szigorúbban ítéli meg a közvélemény), hogy ne kelljen még pluszként azt az áldozatot is meghozniuk a diplomáért, hogy egyetem után kezdjék a párkeresést és csak 27—28 évesen menjenek férjhez.”

A Madách Kollégium minden bizonnyal lakóházának épült. A jellegzetes egyforma, szürke házfalakkal, a lépcsőházak nem hagynak effelől kétséget. Az ötszintes épület kétharmad részében, egy építési vállalat szomszédságában kaptak helyet a felsőbb éves hallgatók, mindaddig, amíg az új kollégium fel nem épül. (Talán 1980-ban?) A házaspárokat keresve a portás néni

az első lépcsőházba irányít bennünket, miközben sugárzó arccal mondja, hogy látogassuk meg Mámelékát is, mert náluk született az első közgazdász csemete. Az épület belülről még jobban árukkodik lakóház jellegéről. A folyosóról különböző típusú lakások nyílnak. A nagyobbakban, ösz-szenyílő szobákban 4, illetve 3 elosztásban látnak a még „függetlenek”, az egy szobalakkóknál nagyobb lakásokban a házaspárok. Ezeket a másfélszoba, komfortos, (konyha, fürdőszoba, WC is tartozik hozzá) lakásokat eredetileg négy személy részére tervezték és így most kis átalakítással, ha nem is túl kényelmesen, de társbérletben elfér bennük két házaspár.

A II. emeleti ajtón két címke: Polyák Zoltán, Polyák Zoltánné és Mámel Ede, Mámel Edéné. A portás néni biztatására hozzájuk kooportatunk és a nagymosás kellős közepébe csöppenünk, de nincs semmi baj, mert amíg beszélgetünk, a mosógép zavartalanul dolgozik.

Az egykori lakókonyhában, melyet a fiúk közös erővel átalakítottak, jelenleg Polyákék laknak. Kicsit szűkösön ugyan, hisz a szoba alig 2x3 méteres, de nagyon elégedettek. Beszámolnak arról, hogy a társbérlet között hallgatóságos megállapodás jött létre, mely szerint félvekenként cserélik a szobákat. Ahol kisbabát várnak, ott természetesen övök a nagyobb szoba. A házaspárok között nagyszerű az összhang, a családok együtt szilvesztereztek, segítik egymást, azokat,

(Folytatás a 7. oldalon)

(Folytatás a 6. oldalon)

Kilátások Ráday-ügyben

ANNAK IDEJÉN jó ütemben indult a Ráday rekonstrukciója. Az egyetem 1971. júliusában kötött szerződést, a kollégium olajtűzelésű kazánházának és fűtési rendszerének megtervezésére, 1972. decemberében pedig a kivitelezésre, 1973. szeptember 30-i befejezési határidővel. Mindezt az egyetem éves felújítási keretének terhére ütemezte a gazdasági vezetés, közben pedig az épület állapotát figyelembe véve

A Művelődésügyi Minisztérium, 1973. március 8-án kötelezettségvállalási engedélyt adott a kollégium, generálfelújítására.

Fenti tényekből az ember azt a következtetést vonná le, hogy már minden úgy ment, mint a karikacsapás, holott csak most kezdődtek a bonyodalmak.

A generálfelújítás lehető-

sége ugyanis felvetette az épület pincéjében üzemelő, az ELTE kezelésében lévő menza létének és korszerűsítésének, vagy megszüntetésének dilemmáját.

A kérdés nehezen eldönthetőnek bizonyult, így 1973. augusztus 13-án, kelt levelében a minisztérium, a generálfelújítási munkák tervezésének függőben tartásáról rendelkezett. 1973. augusztusi első számunkban tehát csak annyit „ígerhetünk”, hogy „a Rádayban a körülmények lényeges javulására sajnos nem lehet számítani.” A cikk végén pedig feltettük a költői kérdést: „Végül is mi lesz a Rádayval?”

A kérdés most fél év elmúltával is ugyanez, de nem költői kérdésnek számítunk, vagyis megpróbáltunk rá választ kapni, először az egyetem gazdasági főigazgatójától Orosz Lászlótól.

Az időközben vaskossa dagadt Ráday-dosszié révén azonban sajnos csak azt tudhattuk meg, hogyan került az ügy holtpont-ra. Arra vonatkozóan, hogy innen sikerül-e, és főként, hogy mikor sikerül kimozdítani, a Ráday-ügyet nem kaphattunk választ. A menza felújításáról, illetve megszüntetéséről, ugyanis

még mindig nem született végleges állásfoglalás, s az 1973. augusztus 13-i levél értelmében, a generálfelújítási munkák tervezését továbbra is függőben kellett tartani.

Ha valaki azt hiszi, hogy ez a jó fél éves időszak valami — az ügyet illető — álmagat tespedtségben tel el, nagyon téved. Sűrű levélváltások közepe az egyetem kérte a menza megszüntetését, a minisztérium elutasította, a KÖJAL 18 pontban sorolta fel, fölöttébb

Március 15-én

Krasznodarba indul a csoport

A Szovjetunió Felső- és Középfokú Szakoktatási Minisztériuma és a magyar Művelődésügyi Minisztérium egyetemi és főiskolai hallgatók intenzív orosz nyelvtanfolyamainak szervezésében állapodott meg. Ennek keretében lehetőség nyílik arra, hogy a hallgatók csoportjai folyamatosan részt vegyenek a Szovjetunióban egy-egy réghíres nyelvi folyamton.

Egyetemünk hallgatói a Kubán, Allami Egyetemen (Krasznodar) folytathatják tanulmányaikat 1974-től kezdődően. Lényegében szaktól függetlenül mindenki részt vehet benne (természetesen kiválasztás és nem önként jelentkezés alapján), de mivel az orosz szakos hallgatók minden körtől mentesülnek, másrészt számukra kiengedhetet. n az orosz nyelv ismerete, így kézenfekvőnek látszott először őket küldeni. A minisztérium az egyetem igénylése alapján személyenként 90 rubel összeget biztosít élelemre, szállás és oktatás költségeit pedig a szovjet fél fedezi.

A hallgatók kiválasztásában a kari dékáni hivatal, a nyelvi intézet és a KISZ-bizottság i'rtékes. A mérlegelésnél figyelembe vették, hogy a hallgatótól milyen erőfeszítést kíván az orosz nyelv tanulása. Külön tekintettel voltak azokra, akik szorgalmuk ellenére nem tudnak jelentősebb eredményt elérni, mert nem rendelkeznek megfelelő alapokkal. Ezeket túl a jelölt hallgató KISZ-tevékenységét és politikai aktivitását is figyelembe vették, amikor kialakították a végleges névsort.

Az egyezmény értelmében tehát ezentúl minden évben ellátogat 80 hallgató a Szovjetunióba, hogy anyanyelvi környezetben, szovjet oktatóktól tanuljanak. A kurzus programját a nyelvi intézet dolgozta ki, s jó előre elkülítte, hogy a kinti oktatógárda áttanulmányos-hassa, belátása szerint módosíthasson rajta.

Március 15-én tehát elindul az első 20 fős csoport Krasznodarba. Az ottani élményekről, tanulmányokról, benyomásokról rendszeres beszámolókat fogunk küldeni.

Demcsák Ágnes

TDK-konferencia 1974

A TDK-tanács február 14-i ülésén megvitatta a TDK-konferencia programját és a dolgozatok elbírálásának szempontjait.

Ez évben a konferenciát a közgazdász egyetemi napok keretében április 22. és 27. között tartjuk. A szekciósülések április 23-án kezdődnek, lehetőség szerint párhuzamosan csak két szekció dolgozik, hogy minél többen meghallgathassák az őket érdeklő előadásokat.

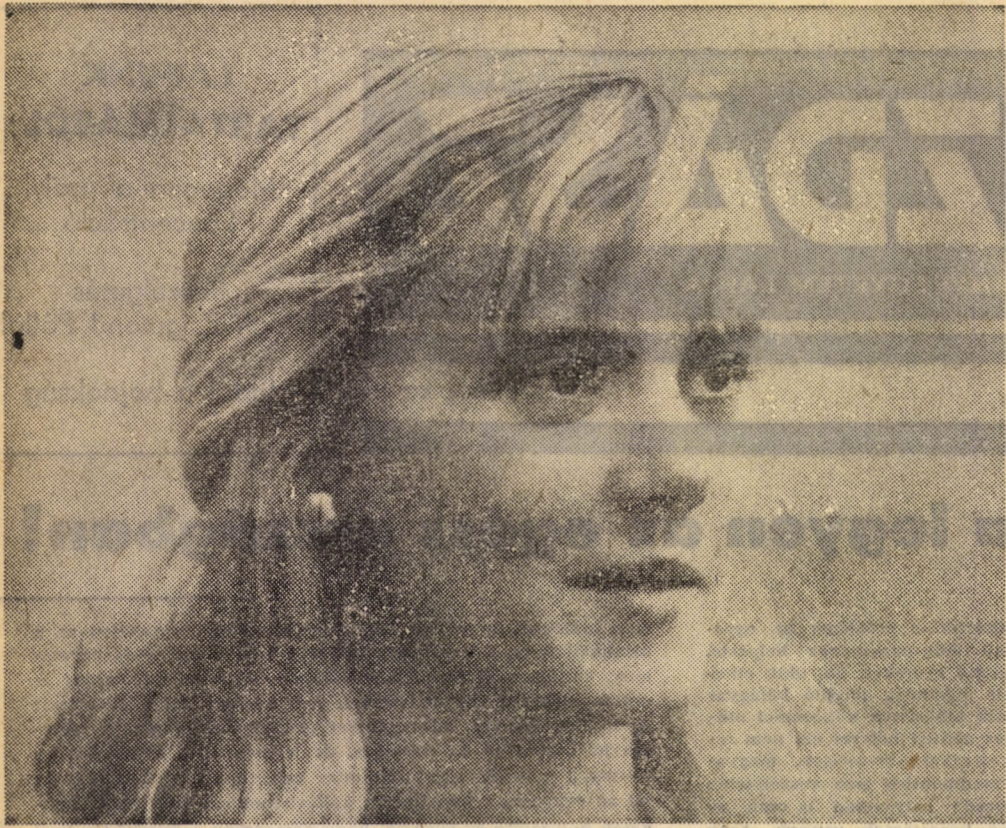
Az ünnepélyes eredményhirdetésre április 27-én kerül sor, ahol kb. 35—40 000 Ft értékű jutalom talál gazdára. Az első díj 1500, a második 1000, a harmadik pedig 500 Ft lesz. A nem díjazott dolgozatok szerzői 100 Ft-os könyvtalványt kapnak.

A dolgozatok rangsorát a szekciósüri az előzetes bírálatok és a konferencián való szereplés alapján alakítja ki. A dolgozatokat a konferenciát megelőzően két oktató — megadott szempontok alapján — pontszámmal minősíti. A bírálati szempontok a KISZ-herdeltáblán megtekinthetők!

A konferencia sikeres megrendezhetősége érdekében a dolgozatok beadási határideje március 16. Később leadott dolgozatokat nem tudunk elfogadni. A dolgozatokat három példányban borítékban vagy dossziében — kötetítés nélkül — kötésre kész állapotban kell beadni a tanszéki TDK-felelősök höz. Mindhárom példány első oldalán szerepelni kell a következő adatoknak: név; év-

folyam, szak; dolgozat címe; témavezető tanár neve és tanszéke; esetleg a diákkör neve. Ugyanezeket az adatokat kell tartalmaznia a dolgozattal együtt három példányban leadott, összesen 25 soros (1 gépet oldal) tartalmi kivonatoknak is, amelyek összefüve meg fognak jelenni a konferencia előt. (Mellékelten kerjük közölni a postacímét is.)

Aki a meghirdetett vállalati témák valamelyikéből ír dolgozatot, az tüntesse fel ezt is a tartalmi kivonaton. Szintén újdonság, hogy a jövőben a TDK-dolgozatok a könyvtár olvasótermében két évig hozzáférhetőek lesznek. A legsikeresebb — díjazott — dolgozatokat indítjuk az 1975-ös országos TDK-konferencián is. TDK-tanács

A Nemzetközi nőnapon köszöntjük a nőket Fotó: Bajusz

Évfordulók

A Russzkije Vedomosztyi 1899. április 15-i számában megjelent egy kis hirdetés, amely közölte, hogy március 6-án elhagyta a sajtót Vlagyimir Iljin „A kapitalizmus fejlődése Oroszországban” című könyve. A 2400 példányban kiadott munka Lenin írása volt. Lenin akkor eredeti nevén, Uljanovként egy kis szibériai falucskában, Suszenszkójében lakott mint száműzött.

A könyv hatalmas anyagot dolgozott fel az akkori évek szinte teljes oroszországi statisztikai és gazdasági irodalmát — hogy bizonyítsa a tőkés termelési mód általános törvényszerűségeit jelen van a speciális orosz kapitalista fejlődésben is.

A most 75 éve megjelent Lenin mű az akkori valóság sokoldalú, tudományos elemzése alapján mondja ki: Oroszországban is kialakultak a munkássztyálat alapvető feladatainak feltételei.

Négyszáz éve, 1574. március 6-án jelent meg a kolozsvári kiadó, nyomdász, papírmalom-alapító és protestáns prédikátor; Heltai Gáspár „Cancionale”, azaz „Historiás énekeskönyv” című munkája.

A „Cancionale” törökellenes irányzatával Tinódi „Cronicájának” egyes folytatása, egyrészt, mert Tinódi történelmi énekeinek javát a gyűjtemény átvette, másrészt mivel a magyar múlt rokon tárgyú eseményeiről szóló énekekkel a tendencia súlyát meg erősítette.

Irodalomtörténetünk a „Cancionale” szerkesztőjét a tizenhatodik század kimagasló prózairójaként, a magyar nyelv mestereként tartja számon.

Hatvanégy éve, hogy 1910. március 8-án a koppenhágai nemzetközi szocialista nőkonferencia Clara Zetkin javaslatára úgy határozott, hogy ezt a tavaszi napot a nők egyenjóságának (akkoriban elsősorban a választójogért folytatott agitációban emlegették ezt), kivívásáért folytatott harc napjává, nemzetközi nőnappá kell nyilvánítani.

A STÚDIUM GENERÁLE előkészítőt indít azon elsővések számára, akik jövőre PG-ből, illetve filóból szeretnének levelezni, szemináriumot vezetni. A kurzus célja, hogy a részt vevők jobban megismerjék a marxista filozófia és PG kapcsolatát, megértsék a szemináriumokon átvett témák közötti összefüggéseket, ezáltal az eddigig határozottabb és megalapozottabb történelem-szemlélettel rendelkezzenek. A foglalkozások témája és időpontja a PG- és filozófia szemináriumokéhoz igazodik, tehát nem jelent különösebb megterhelést azoknak, akik évközben rendszeresen tanulnak. Jelentkezni lehet az alapszervi titkároknál, határidő: március 6.

A KISZ-vb határozatai

1974. február 21-én a KISZ vb-ülést tartott, amelyen a következő határozatokat hozta:

Két fős delegáció utazik Krakkóba TDK-kongresszus és szerződésalkötés ügyében. A delegáció tagjai: Temesi József (V. évfoly. népgazd.terv.) és Kovács István (IV. évfoly. ipar).

A kollégiumi napok március 28.—április 1. között kerülnek megrendezésre. A programok centrumában a Kinizsi kollégium áll, ugyanis ez alkalomból kerül sor az ünnepélyes névadóra is.

Felmentését kérte az érdekvédelmi bizottság vezetője, Radnóti Judit (IV. évfoly. ipar). Kérését a vb elfogadta, és Pintér Ágnes III. éves népgazd. szakos hallgatót bízta meg az EB vezetésével.

Szerződésalkötés, illetve szerződésmegújítás ügyében Berlinbe utazik Schultz György (III. évfoly. közlekedés) és Kádár Judit (IV. évfoly. belker.) március 15-én. Gyarmati István (IV. évfoly. külker.) Irkutskzban és Jerevánban folytat a közeljövőben hasonló célból tárgyalásokat.

A jelentkezési feltételek értékelésével a KISZ-vb AIESEC szakmai gyakorlatra a következő hallgatókat jelölte: Andor Éva, Balaton Károly, Bod Péter, Bernát Márta, Felkai Andrea, Homonnai Mária, Kandikó József, Kiss Ilona, Kovács Mihály, Locher Antal, Lux Zsófia, Major Ágnes, Mezei Olga, Poliakovics László, Szécsi Irén, Szita Éva, Szücs Györgyi, Torda Éva, Varga Ágnes. Tartalékok: Paulin Zsuzsa, Sütő Éva és Székelyfi Nagy Zsuzsa.

MÁRCIUS 7-IG TEKINTHETŐ MEG (14—19 óra között) a kaposvári születésű Valkó László nemrégiben nyílt tárlata. A fiatal festő által kiállított képek és grafikák az utóbbi év produktumai.

A szakszervezet hírei

A külföldi üdültetés körének bővítése céljából ismét megkötöttük a osztrákországi, egyezményt a Prágai Közgazdasági Főiskolával. Dolgozók az előző évhez hasonlóan kedvezményesen üdülhetnek Prágában. Részletes tájékoztatást írásban március hó folyamán ad a szakszervezet.

A dolgozók jogi problémáinak megoldásához kívánunk fokozottabb mértékben segítséget nyújtani. Ennek érdekében dr. Kaponyi Erzsébet egyetemi tanársegéd minden szerdán 15—16 óráig fogadóórát tart a szakszervezetben. (I. em. 126.)

A Nemzetközi Nőnap alkalmából március 8-án ünnepséget tartunk, délután két óra körül az aulában. Minden nő dolgozó, oktatót és hallgatót szeretettel vár a szakszervezeti tanács.

A híreket összeállította: Molnár Patricia

Halálozás

Dr. Szanyi Jenő, a Külkereskedelmi Minisztérium koppenhágai Kereskedelmi Kirendeltségének tanácsosa folyó év február 23-án tragikus hirtelenséggel, 43 éves korában elhunyt.

Dr. Szanyi Jenő egyetemi tanár, a közgazdaságtudományok doktora 1952-től 1973-ig volt egyetemünk oktatója, közel 8 évig a külker. tanszék vezetője.

Dr. Szanyi Jenőt a Külkereskedelmi Minisztérium saját halottjának tekinti, temetéséről a későbbiekben intézkedik.

„Ennyit napjaink forradalmiságáról”

A KISZ Központi Bizottság VB határozata alapján szervezte az országban a KISZ alapszervezetek arra készülnek, hogy megtartsák a március 15-éről szóló taggyűléseiket. Felkészülnek, mivel a téma bonyolultsága megköveteli az előzetes elméleti tisztázást. Sok helyen anyagokat gyűjtöttek, figyelemmel kísérik a napjaink forradalmiságáról szóló vitákat a folyóiratokban. Általában igyekeznek, itt az egyetemünkön is a kérdést több oldalról megvilágítani, és megvitatni azokat az elméleti problémákat, melyeket március 15. felvet. Ehhez a hallgatói párt-szervezetek, kari vezetőségek hasznos segítséget nyújtanak.

Akadát azonban sikertelen kezdeményezés is. A klubban tartott előadásra gondolok, amely napjaink forradalmisága címet viselte, valójában inkább népesedéspolitikánkról szólt. És ez lett volna a kisebb baj, ha az előadó (Fekete Gyula, író) legalább erről a kérdéstről színvonalas előadást tartott volna. De nem így történt. Am meg a színvonalatlanság ellen sem fogtam volna tollat, pedig közgazdaságitag helytelen következtetésekből hallhattunk egy párat, népesedéspolitikánkat illetően. A kiindulópont, ezért alapvetően helyes volt, e kérdésben.

Ami azonban, alapvetően helytelen volt, az az előadónak a szocialista munkabérelméletéről szóló fejtegetése: „A szocialista közgazdászok úgy fogalmazzanak, hogy a munkabér az a nemzeti jövedelemből való arányos részesedés. Ez így alapvetően helytelen, mert ha az osztályvezető 40 fillért kap, titkárnője pedig 20 fillért, ez is megtestesíti a két-tőlük közti arányt, de már távolról sem elég arra, hogy pl. a gyermeknevelést is fedezze.”

Közgazdasági egyetemen egy ilyen elmélet tarthatatlansága elég hamar felszínre jön. Tény az, hogy a népesedési mutatók nem alakultak nálunk távolról sem kielégítően. De jellemzően nem azért, mintha a munkabérből nem lehetne fedezni a gyermeknevelési költségeket. Sőt, ennek inkább az ellenkezője igaz. Statisztika bizonyítja, hogy éppen a magasabb keresetű családokban alakult az átlagosnál rosszabbul a népesedésszaporodás.

E kitérő után visszakanyarodhatunk az előadó fejtegetéseire. Bizonyítottam látom, hogy fordított gondolkodásra vall, ha valaki a népesség oldalról megvilágítani, és megvitatni azokat az elméleti problémákat, azzal a szándékkal, hogy a problémák okait magyarázza, átalakítja az elméletet. Ez okozza valószínűleg a többi tévedést is. Mert a szocializmusban, a megtermelt új érték (mi mást lehetne elosztani) egyrészt, a munkavégzés arányában való felosztása egyáltalán nem zárja ki, olyan elemek létezését, amit nem a végzett munka arányában osztanak ki, amelyek egy igen jelentős része, pont a családfenntartási költségeket fedezik, és amelyről az előadó nem akar tudomást venni.

Külön figyelemztetésünkre, hajlandó volt ugyan elismerni létezésüket, de ettől elmélete egy cseppet sem változott.

Ha tréfás kedvemben lennék, úgy fejezném be, ahogy az előadó tette: „ennyit napjaink forradalmiságáról”. Az én cikkemben ugyanis legalább annyi szó esett erről, mint az ő előadásában. De befejezésül más kívánok. Itt a klubban szerencsére sokan voltak, akiknek nem tetszett az előadás.

A cikket nem azért írtam, mert közre akartam adni a munkabérről szóló fejtegetéseimet. Erre nem én vagyok bízott. Céлом csak az volt, hogy máshol, esetleg kevésbé tájékozott emberek ne halljanak ilyen előadást. Ne káros, és helytelen következtetésekkel induljanak haza onnan, ahol tanulniuk kellett volna.

Bayer Éva

Szegény (k)

Végül megemlítem, hogy nem tartozom a kritizált személyek körébe, és nevem (dr. Sz. E.), azaz, (dr. Szigeti Endre).

Dr. Sz. E., azaz dr. Szigeti Endre hozzászólása meggyőzte arról a KÖZGAZDÁSZ szerkesztőjét, hogy a Mintafelelet című cikkben érintett probléma bővebb és alaposabb kifejtést érdemel — pro és contra — egyaránt. Lapunk tehát a jövőben még visszatér a témára. (A szerk.)

Kabaré a filmklubban

A filmklub megpróbálta levetíteni két héttel a bemutatás előtt a Kabaré című filmet. Ez feltétlenül dicséretet érdemel. Hogy az elgondolás jó volt, bizonyítja, hogy a soron kívüli előadásra rengetegen eljöttek. A gyakorlati megvalósítás pedig példátlanul érdekes volt. A filmklubnak sikerült meglepetést szerezni közönségének: két kabarét is láthattunk. Az egyiket a vásznon (sőt! néha még hallhattuk is) a másikat a rendezők improvizálták nem kis tehet-(etlen)-séggel téve tanúbizonyságot. Az utóbbi cselekmény több szálon topogott egyhelyben. Kifőző ötletnek bizonyult, hogy előzetest adtak e felvétel műsorukból, bemutatván széles repertoárjukat. Így mindenki tudhatja, mire számíthat.

Hogy azok is részesei legyenek az élménynek, akik nem voltak jelen, megkísérlem leírni a műsort. (Bár kétségtelen: azt az atmoszférát szavakban visszaadni nem lehet.)

A vetítést fél nyolckor kellett volna kezdeni. Röviddel ezután fel is tűnt, hogy nincs gép. Várakozás. Telefon: kiderül, a kölcsönözött semmiről sem tud, legkevésbé arról, hogy itt vetítenek. Aztán: lón gép. No. Ha gép van, mi nincs? Gépész. Az nincs. Telefon. Jön. Újpestről. Közben a műsorvezető elmeséli, hogy nem fogynak a bérletek. Nem érti, miért? Töpreng. Aztán: Lón gépész. No. Ha már van gép is, gépész is, akkor mi nincs? Erősítő. Várakozás. Lón erősítő. Húsz perc bütykölés. Negyed tíz. Lón sötétség. Most már fennakadnak nélkül pereg a film. Egy teljes negyed órát. Elszakadt. Kórus: na, ugye megmondtam, hogy el fog szakadni. Megragadt. Második tekercs: Liza Minelli fejfel lefele, plafonon táncol visszafelé. Tekercselés. Liza a tálpán. A répek barátságosan zakatolnak. Az idén útra az előadón belül, hadd halljuk. A filmet nem. Nem is kell, ez musical. A film azt hiszem jó. El is határozom: megnézem. Moziban. — S —

SG, I-klub, Csak neked

Mozgalmi élet Pécsen

A KIHELYEZETT TAGOZAT idén lépett negyedik évébe. Mi, akik születése óta izgalommal követhetjük fejlődését, kicsit mindannyian „bábák” voltunk, ha másért nem, hát az együtt szurkolás következtében. Szerettünk volna „be-pillantani” a pécsi hallgatók mozgalmi életébe, de látogatásunkkor — január vége lévén — éppen holt időszak volt. Szerencsére megtaláltunk néhány KISZ-vezetőt. Velük beszélgettünk arról, hogy mivel foglalkoznak a pécsi hallgatók, amikor éppen nem tanulnak, milyen munkát, és művelődési lehetőségeit biztosít számunkra a KISZ.

Nemrégiben tudtam meg, hogy a pécsiek is bekapcsolódtak a Studium Generáléba. Elsőként arról kérdeztem Némethi Árpádot, a pécsi studiumosok vezetőjét.

— Mekkora volt az érdeklődés, hányan dolgoztok a Studiumban?

— Először nagyon sokan jelentkeztek közülünk, de később kiderült, hogy kevés középiskolás jelentkező lett. Négy megyéből (Baranya, Somogy, Tolna, Zala) vállaltuk át a jelentkezőket, összesen 22 középiskolást. Hogy minél több embernek tudjunk munkát adni, minden szemináriumvezető egy diákot kapott levelező partnereket.

— A kérdéseket magatok állítottátok össze, vagy a pestiek tematikája szerint haladtok?

— Pestről kapjuk a lestenyézett kérdéseket, úgyhogy teljesen egyforma a tematika. A táborban is éppúgy részt vehetnek majd azok a diákok, akikkel mi levelezünk. A pécsi középiskolások számára szemináriumokat vezetünk. Ot csoport van, körülbelül 20 ember foglalkozik ezzel.

— Terjed a mozgalom? — nyugtázom örömmel, hiszen több tábor meglett, öreg studiumos vagyok magam is.

Beszélgetésünk csakhamar áttérte az egy hasonlóképp új, de talán még nagyobb érdeklődésre számot tartó kezdeményezésre: az I-klubra.

— Marcusetól kezdve a kínai kérdésig mindennel, politikai kérdésekkel, irodalommal, komoly zenével, képzőművészettel foglalkozunk — magyarázza Hrubai László KISZ-titkár. — Volt egy sikeres Déry-est, meghívtuk Dávid Kis Ferencet, a pécsi Nemzeti Színház népszerű művészt, de a legnagyobb sikere a Lantos-sorozatnak van. „Látás, környezet, gazdaságosság” a sorozat címe. Építészszemmel kapcsolja össze a képzőművészetet és a városfejlesztést. Ritka jó előadások voltak, és még folytatódik a sorozat.

(Ha valakiben felmerülne a kíváncsiság, hogy vajon mit takar az I fedőnév, annak négyesemmel elárulom, hogy eredetileg intelligencia klub lett volna a tisztes megnevezése. Am a közvélemény nyomására — ugyanis sokan nagyképp érezték az intelligencia kifejezést — a klub tiszteletre méltó megalapítói — hosszas vita után — bölcsen elismerték, hogy rosszul választottak nevet. Most tehát röviden I klubként emlegetik a péntek esti összejöveteleket

a Madách Kollégiumban. Mindezt pedig azért meséltém el zárójelben — mint a klub történetének kulisszatitkait —, hogy Pécsen járva valahogy eszébe ne jusson valamelyikőtöknek az I rejtjel után érdeklődni a KISZ-vezetőknel, feltevé, hogy el akarjátok kerülni szándékos bosszútartásukat.)

TÉNY, HOGY A KLUB LÉTEZIK, és mint már említettem, igen népszerű. Hasonlóképp a pécsi közgazdászok lapjához, ami „CSAK NEKED” címmel jelenik meg kb. havonta 200 stencilezett példányban. Sajnos, Töröcsik Marit és férjét, Rechnitzer Jánost (a lap főszerkesztőit) nem találjuk a kollégiumban, de a „CSAK NEKED” legutóbbi számát alaposan átböngészettük. Szemléltetésképp megemlítek néhány témát: Építőtábor '73., Tömegsport, Egyéni Pol — Quiz első fordulóját, Dolgozik a stáb címmel tájékoztató az amatőr filmklub működéséről. Szerepel a lapban a TDK témajegyzék, egy új rovat a Tallóza, amelyik Pécs kulturális életének fontosabb eseményeire hívja fel a figyelmet, s mindezek közt itt-ott megbújik még egy-egy vers is, a versírásához kedvet érő hallgatók alkotásai. S ha az eddigiekből úgy tűnne, hogy talán túl rózsaszínre sikerült ez a kép, megalapozatlan kritika helyett szerepeljen itt egy önkritikus részlet az összelt megteremtett Fórumról — a KISZ-vezetőségnek és a tagságnak a találkozójáról — írt cikkéből: „Meg kell szűnnie a szalmaláng-sorozatnak. Ha arra gondolunk, hogy volt már diszkó, néptánc-csoportunk, irodalmi színpadunk! Azonban most egyik sem létezik. Hol van a lelkesedés és kitartás?”

Lehet, hogy a kitartást joggal kéri számon a cikk szerzője, de a lelkesedést — úgy érzem — semmiképp sem. Erről győz meg beszélgetésünknek az a része is, amikor a hallgatói demokráciáról kezdem beszélgetni partnereimmel.

— Egy kicsit elkényeztettek bennünket — mondja elgondolkodva a titkár — ha nem tetszik valami, megmondjuk. Ez a magatartás — úgy gondolom — részben az újat teremtés nagy élményéből adódik, melynek kivételesen szerencsés részese volt ez a mostani negyedik évfolyam Pécsen.

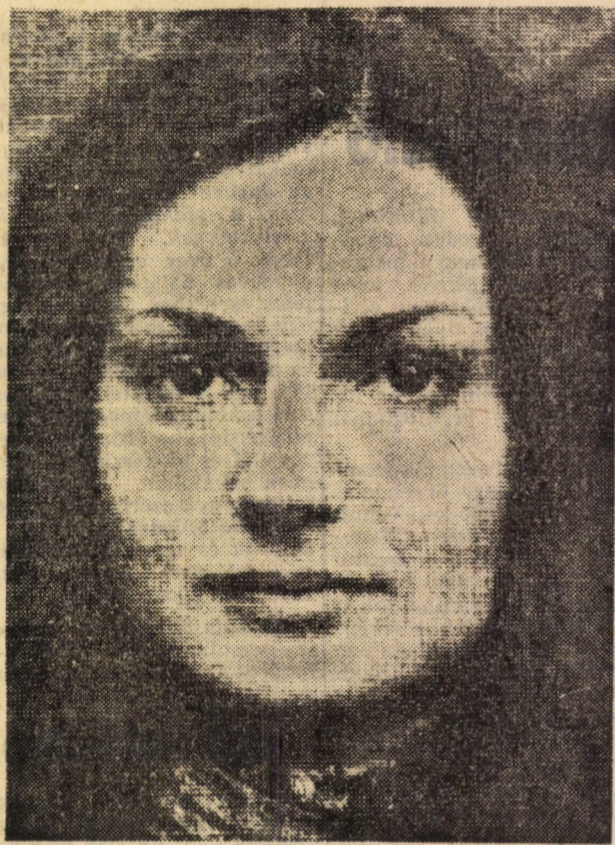
Kérdés, megvan-e még az ifjabbakban is ez az érzés, ez a nyíltság, amivel képviselhetik saját érdeküket.

— Még jobban megvan, mint bennünk — nyugtat meg a titkár. — Kevésbé diplomatikusak, ha véleményt kell nyilvánítani.

A hallgatói demokrácia kérdése a diákokat legközvetlenebbül érintő területeknek, a diák-tanári viszonyoknak, valamint a diák és tanulmányai végeláthatatlan beszédtemájának finoman fogalmazott színonímája. S ha végzősök is vagyunk, azért még diákok annyira, hogy meg ne álljunk, és előbb-utóbb elő ne kerüljenek szép számmal a diákanekodoták — mint legtipikusabb bizonyítékai a Pécs és Pest közötti távolság tagadásának.

Béki

„Fotógobelin”

Fotó: Bajusz K.

Fecseg a felszín, hallgat a mély

Vita

Egy éve láttam egy kisfilmet a moziban, amely Zimányi Zoltán cikke kapcsán felöltött bennem. Nagyon tanulságos a maga naivságában is. Egy telefontól vállalat irodában vitázik az igazgató, a főmérnök, a főkönyvelő és a művezető arról, hogyan kellene eltüntetni az udvarról a mindent ellepő hulladékkegyet. Tervezetek és javaslatok repkednek, egyszer csak nagy zaj hallatszik az udvarról. Kinnél, és éppen akkor gördül ki egy teherautó a legutolsó hulladékhalommal a kapun. Rémtűnt hivatják a „munkást”. Be is lép egy bájos, vidám tekintetű munkáslány. A vezetők rántonganak: — Mi lett a hulladékkal! A lány mosolygva felelt: — Volt egy kis időnk, és gondoltuk, elszaladunk vele a közeli hulladékgyűjtő telepre, ne zavarja itt a munkát.

Sokszor ez a kapcsolat az elmélet, a gyakorlati elmélet és a tiszta gyakorlat között, amikor az ifjúsági szervezet forradalmi tevékenységét tervezük, szervezzük. A filmben a munkások elhordták a hulladékot, forradalmiak voltak, és lelepleződött az elméletieskedés tehetetlensége és improduktivitása. Ha KISZ-alapszervezeteink tagjai, nem hordják el a hulladékot? a vezetők jobb, rosszabb javaslatai alapján sem, akkor nehéz helyzet adódik: a „környezetvizsgálat” során megkerüljük valamennyi alapvető problémánkat, ráadásul a gyakorlati elméletet teszszük tiszta gyakorlatná, ahogy Zimányi is teszi. Nem vagyunk elég forradalmiak, fokozunk kell belső rugalmasságunkat, a demokratizmust, félre a kompetencia mítoszával. Kifelé pedig a tevékenységünk a „kritikai és társadalmi problémajelző szerep” legyen, tehát maga a vita.

A KISZ-vezetők, felelősséget érő egyetemisták körében axióma, hogy a mi forradalmiságunk alapvető eleme a jó munka, a tanulás. De amikor az alapszervezetek erre kezdenek összpontosítani, akkor a politikumot kezdjük félteni. Végül rájövünk, hogy a tanulás is politikai feladat, de a meggyőzőtt nemzedék elvégzi az egyetemet, és igen nehéz előrelépni.

Látunk kell: a mintegy 97 százalékos KISZ-tagsági arány azt jelenti, hogy a KISZ problémái az egyetemi hallgatóság problémáival azonosak, és egy

egyetemista nemzedék általános viselkedése nem nélkülözhet objektív alapot. Válgás az analógia, de szemléletes: az a történelmi kor, amely lelkes énekkel és köztölti szakaszunk abban a részében tagyunk, amikor a csomókat próbálgatjuk. Ez türelmet, figyelmet, fegyelmet kíván, és amíg ezt meg nem tanuljuk, addig nem lehet igazán kötni.

A gazdaságban és egyetemünkön az oktatásban is erőződik a felelősségteljes ütközés, amely oktatott, hallgatót egyaránt nagy erőpróbara készített, és olykor bizonytalanra is teszi. Ugyanakkor érezzük, hogy az egész társadalomnak, amely leggyakrabban a „rövidebb út az eredményesebb”, „nem éri meg” megharcolni az eredményekért, és ez az objektív körülmény a többség magatartását meghatározza. Talaj nélkülűvé válik a következetes elvárás, ha mások következetlenek, a komoly munka, ha mások enélkül is előrejutnak. Elkeserítő a szigorú és precíz vizsgáztatás, ha a szeminárium és az előadás felületes volt.

A KISZ az egyetemen nem tudhatja egyedül megoldani a hallgatók értékorientációjának megváltoztatását, ha a partikuláris érdekek hajszolásáról nem bizonyosodik be mindig és mindenhol, hogy erkölcsösten és eredménytelen.

Lényeges dolog értelmezni a forradalmiság fogalmát, de sokkal fontosabb lenne a KISZ számára, hogy megvizsgáljuk, miért nem vállalja a KISZ-tagok többsége a szervezeti szabályzat alapvető pontjainak betartását és a vezetők a megkövetelést. Nagyon fontos új formákat és megjelenítési módokat keresni a haladó eszmék számára, hogy vonzóbbak legyenek, de még ennél is fontosabb lenne számunkra, hogy a magasabb követelménytámasztás feltételeit, lehetőségeit megkeressük és megvalósítsuk. Egyetemünk abban az időszakban van, amikor a reform keretében új oktatási formákat lehet megvalósítani, és egyben kötelessége az egész egyetemi közösségnek felnőni ezeknek a formáknak a kitöltéséhez. KISZ-szervezetünknek a forradalmi feladata nem a forradalmiságról való vitakozás, hanem az, hogy valamennyien vállaljuk a kötelet a szakmánkhoz, ezen keresztül a tiszta társadalmi gyakorlathoz.

Vass László

Labór

Új könyv a polcon

Hat év telt el az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta. Már napirendre került a szabályozórendszer módosítása is. Sorra jelennek meg a reform tapasztalatait elemző tanulmányok. Ebbe a sorba illeszkedik Vági Ferenc műve, „A vállalati érdekelttség és érvényesülésének mechanizmusa az állami gazdaságokban” is.

A szerző elsőként elemzi itt összefüggéseiben a szabályozók működését a gyakorlatban. Vizsgálódása nem terjed ki minden területre. Olyan fontos kérdéseket, mint a beruházások, áruforgalmazás, a vállalati belső mechanizmus, ezúttal fejt ki részletesen. A nyereség viszont, mint a vállalati érdekelttség hordozója, a gazdasági fejlődés fő hajtóereje központi helyet kap a tanulmányban.

A mű alapkérdése: mik a tartalmi vonásai a vállalati anyagi érdekelttségnek a gazdaságirányítás új rendszerében, és hogyan valósul meg szabályozása, illetve felhasználása az állami gazdaságokban. Ezzel kapcsolatban négy problémakört vizsgál meg.

Először az állami gazdaságok vállalati érdekelttsége jövedelemtartalmát, a nyereséget írja le. Bírálja azokat a nézeteket, amelyek a vállalati érdekelttséget a bruttó nyereséghez próbálják kapcsolni. Szemléltető módon bizonyítja, hogy a vállalat érdekelttsége a gyakorlatban a munkaerő nyereségén mért érvényesüléséhez fűződik. Elemzi az elsőként állami gazdaságokban bevezetett bértömegszabályozás tapasztalatait. Arra a következtetésre jut, hogy ez a rendszer a gyakorlatban jól vizsgázott, és inflációs veszélyei se nagyobbak, mint az átlagbelsőpiac vonalán sikerült része.

Másodszor: a nyereségfelhasználás közvetlen szabályozásának formáit, indokait elemzi.

Harmadszor: a nyereség szabályozása közvetett gazdaság-

politikai eszközeinek (bér költségvetési támogatások, hitel, amortizálás) határait vizsgálja. Harcba száll a személyi jövedelem fő elemének, a munkabérek túlzott vállalatközi differenciálása ellen. Elképzelése szerint az egységesített munkabérvédelemtől a vállalati nyereségből kellene finanszírozni. Ez a munkabérgigadalkodási képesség lenne a vállalatokkal szembeni minimális követelmény. Szükségesnek látja továbbá az eszközhatékonyság növelése céljából az amortizációs kulcsok megváltoztatását és a vállalati önállóság kialakulását az amortizálásban. Fontosnak tartja a különböző állami támogatások áttekinthetetlen szövevényének egyszerűsítését, számának csökkentését és ritkább változtatását. Állást foglal a rugalmasabb hitelpolitikák mellett.

Negyedszer: az előbbieken tételesen ismertetett szabályozókból megalkotja a vállalati érdekelttség modelljét. Ebben a részben teljes komplexitásban mutatkozik meg a szabályozórendszer működése. Talán ez a fejezet a könyv legjobban sikerült része.

A felvetett problémák és megoldási lehetőségek érdekesek, nem kizárólag agrárszakosoknak ajánlom. A könyv az Akadémiai Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

G. J.

Szamosi Zsuzsa rajza

Vezetőképzésről első éveknek

Az egyetemen már negyedik éve van szervezett egyetemi szintű KISZ-vezetőképzés. Mivel ilyesmivel egyetemi KISZ-szervezet előttünk még nem foglalkoztunk, ez a négy év több vonatkozásban is az állandó reformok jegyében telt el. Kiket képezzünk és mit adjunk — ez volt az alapvető kérdés. Úgy érzem, hogy mindkettőre megadta a néhány évig most már csak kisebb módosításokra szoruló választ az a gyakorlat, amit ebben az évben követtünk.

Az első éves alapszervezeti vezetőket képezzük és általános vezetési kérdésekkel foglalkozunk — a politikai tájékoztatás nem a mi feladatunk. Kb. 10 foglalkozást tartunk az év során.

Ezek után nagyon meglepő volt a tavalyi félév eredménytelensége. Ez volt a legeredménytelenebb félév a vezetőképzés fennállása óta. Ez közvetlenül az első éves alapszervezeti vezetők 30 százalékos részvételével magyarázható és ezzel szemben nem hozható fel sem a propagandahiányosság, sem a foglalkozások gyengesége. Nunk vezetőképzést tartottak már 400 vezetőnek az egész egyetemet átfogóan, máskor pedig 160 első- és másodéves vezetőknek mindannyiszor 85—90 százalékos részvétel mellett. Miért, hogy a 80 elsőéves KISZ-vezető közül olyan kevesen tartották szükségesnek maguk számára a tanulásért? Igaz, a képzést most már nem szerdán, a mozgalmi napon tartottuk, de ez az első ves vezetőik kérésére volt így. Ezt a napot az alapszervezeti programok számára tarthassák fenn. Az első évfolyam dékánja szeptember-

ben biztosított minket, hogy lesz az évfolyam órarendjében egy másik szabad délután (péntek) vezetőképzés és szaktájékoztató céljára. A dékán elvtárs teljesítette ígéretét, csak sajnos, a nyelvi intézet és egyes csoportok a szemináriumvezetőkkel megismerve raktak erre a délutánra órákat. Ez a hiányzások egyik oka, a másik egyszerűen az érdektelenség. Egvik sem fogadható el. Ha az egyetem tanszékei, oktatói akár a csoportokkal való kölcsönös egyetértésben is órákat olyan időpontra teszik, amelyek az egész évfolyam számára fel vannak szabditva, hogy lehetetlennek tessenek mindenfajta évfolyamszintű szervezést. Az ilyen órarendmódosítások elfogadhatatlannak.

Az elsőéves vezetők téli táborokban úgy értékelték, hogy szükség van a vezetőképzésre. Ezért a vezetőbizottság az évfolyamvezetőséggel egyetértésben úgy döntött, hogy két foglalkozást (közösségi elmélet és politikai nevelőmunka) a félévben megismételjük az előző félévi témákból a 70 százalékos számára. A vezetőképzés március közepeitől kezdődik és két pótló foglalkozással. A foglalkozások hetenként valamelyik nap délutánján lesznek órarendtől függetlenül még további négy alkalommal úgy, hogy május elejére az egész képzés befejeződik. Az e félévi témák: agitáció és propaganda, a vita és a vezetővé válás kérdései.

Remélem, hogy ez a félév sikerebb lesz, de ez az első KISZ-vezetőkön is múlik.

Vinóe Gábor
KISZ-vb
vezetőképző felelős

G-mollban. Fotó: Bajusz Károly

A FORRADALMI MÁRCIUS KÜSZÖBÉN

— Mostanában és a Petőfi-évforduló kapcsán is az érdeklődés homlokterébe kerültek az internacionalizmus és nacionalizmus kérdései. Elhangzottak olyan vélemények különösen a Petőfi-évforduló idején, amelyek hiányolták a mai fiatalokban a haza iránti kötöttséget, a nemzeti hagyományok iránti érzelmi kötődést.

— Magam is találkoztam ilyen véleményekkel, amelyek a haza iránti kötöttségnek, a nemzeti hagyományok iránti érzelmi kötődésnek a nem is a hiányát, de legalábbis lanygulását, gyengülését észlelték a mai fiatalokban, sőt társadalmunk egyes más csoportjaiban is. Ennek a vélekedésnek két vitatható pontjára szeretnék rámutatni. Az egyik: ha lanygulásról, gyengülésről — vagy esetleg éppen ellenkezőleg: erősödésről, növekedésről — beszél valaki, akkor természetesen mindig meg kell mondania, mihez képest, milyen helyzethez, időponthoz képest állapít meg ilyen vagy olyan tendenciát. Az adott kérdésben, például 1956 kinálkozik ilyen viszonyítási pontnak. Akkor a haza iránti kötöttség fellazulásának valóban sok esetével találunk szembe magunkat, fiataloknál és idősebbeknél. És milyen tanulságos: részben éppen azok, akik októberben a hazához-nemzethez való kötöttségről szónokoltak, buzgóntok *nacionalista* frázisokat — részben éppen ők jutottak el novemberben oda, hogy a legdrasztikusabb módon, disszidálással szakítsák meg ezt a köteléket: tettekkel helyezkedtek a *nemzeti közömbösség*, a kozmopolitizmus álláspontjára. A közeli múltnak ez a tanulsága is — és távolabbi múltunk hánször nyújtott hasonló történelmi tanulságot! — világosan beszél arról, hogy a *nacionalizmus és a nemzeti közömbösség nem ellentétei egymásnak, hanem egy tőről fakadnak, egymás kiegészítői, egymásba át- meg átcsapnak* —, a történelmi szituáció konkrét társadalmi-politikai tartalma és változásai szerint.

S ez már át is vezet második megjegyzésemhez. A haza iránti kötöttség, a nemzethez való kötődés ma nálunk a *szocialista hazához, a szocialistává váló magyar nemzet*hez való kötöttséget jelenti; mást nem is jelenthet. Történetiellenek érvek tehát minden olyan felvetést-veleményt, amely a hazához-nemzethez kötöttség alakulásáról, fiataloknál vagy idősebbeknél, ma nálunk általánosságban beszél, ennek tendenciáját önmagában próbálja lemérni-megítélni. A hazához-nemzethez való viszony nálunk — nyilvánvaló módon — elválaszthatatlan a *szocializmushoz való viszony, a szocialista rendszerhez való kötődés alakulásáról*.

Azt hiszem: ha ezt a két szempontot — a *terminus a quo* kérdését és mai nemzeti tudatunk, hazafiságunk *szocialista* irányát — figyelembe vesszük, akkor az említett vélemények azok szemében is újragondolandónak tűnnek, akik részéről elhangzottak.

— **Király István**nak a **Kortársban** megjelent **Hazafiság és internacionalizmus** című tanulmánya rendkívül nagy érdeklődést váltott ki, szélesebb körökben is egy csapásra újra reflektorfénybe állította Molnár Erik sokat vitatott munkásságát. Összefoglaló véleményét a **KÖZGAZDASZ** olvasói számára az említett tanulmányról és az életműről?

— Talán túlzott az a megfogalmazás, hogy Király István tanulmánya állította újból reflektorfénybe Molnár Erik munkásságát. Nagy érdeklődés övezte ezt amúgy is, Molnár Eriknek 1966-ban olyan megrendítő váratlanossággal bekövetkezett halála óta is, nemcsak szűk szakkörökben, hanem szellemi közéletünk eléggé széles köreibben. Szeretnék hozzásegíteni a „sokat vitatott” jelző megfelelő értelmezéséhez is. A jelző indokolt: a felszabadulás utáni két évtizedben bizonyára Molnár Erik volt az, akinek a munkáit a legtöbbet vitatták történelemszerkezetben. De miért? Történeti-teoretikus alkataiból folyó okokból kívül — szempontjait, gondolatmeneteit szeretete teljes logikai zártságáig végigvinni, ami nem egyszer túlsarkításhoz, túlhajtáshoz vezetett — főleg azért, mert a marxista történet- és társadalomtudomány igen nehéz kérdéseire, részben vagy teljesen megoldatlan problémáikhoz nyúlt, sohasem sablonosan, hanem mindig újszerűen, bátran, alkotóan.

Molnár Erik életművének (amelynek Király István cikkei közvetlenül persze csak kis „szelét” taglalták) kiemelkedő eszméi elindító jelentősége volt — Révai József történelmi tanulmányaival együtt — a magyar marxista történetírás kibontakozásában. A magyar társadalom története az öskortól az Árpád-korig c. könyve, amely már a felszabadulás közvetlenül követően rendelkezésre állt, elsősorban alkalmata a marxizmus-leninizmus szempontjait az osztálytársadalom és az állam magyarországi kialakulásának folyamatára; úttörő szerepet töltött be a magyar történet marxista kidolgozásának megalapozásában. Ha fellepünk Molnár Erik válogatott tanulmányainak néhány éve kiadott vaskos kötetét, elvi jelentőségű írások egész sorát találjuk benne, a húszas évek végétől származóktól a hatvanas évek közepéig írtakig, az 1929—33-as válságot elemzőktől a pszichoanalízis marxista kritikáig. Utolsó műve pedig — amelynek befejezésében és folytatásában halála megakadályozta — a marxizmus szövetségi politikájának: elsőrendűen fontos elvi-gyakorlati problémáinak beható történelmi elemzését adta a XIX század második felében. Ebből a néhány részletből is láthatjuk talán, hogy milyen széles spektrumú, milyen nagyszabású volt Molnár Erik munkássága. *Egy nagy marxista életműve az övé.*

Molnár Erik az ötvenes évek végétől haláláig komoly figyelmet szentelt a *nemzeti kérdés* történelmi elemzésének is. Ilyen tárgyú cikkei körül már életében szenvedélyes vita lobbant: a vita második hulláma a hatvanas évek vége felé csapott fel; a harmadik hullámnak Király István tanulmánya vált elindítóivá. Ehhez a tanulmányhoz megjegyzéseimet már többször elmondottam: de persze szívesen teszek eleget kérdésüknek, hogy összefoglaljam véleményemet a **KÖZGAZDASZ** olvasói számára.

Király István világosan fejti ki és illusztrálja azt a marxista tételt, hogy amint a nemzeti gondolatnak is két osztályszempontból különböző, sőt ellentétes formája van: hazafiság és nacionalizmus, éppígy a nemzetköziség gondolatának is két ellentétes osztálytartalma van: a proletár internacionalizmus és a burzsoá nemzetköziség (kozmpolitizmus). Ezzel természetesen egyetérték — aminthogy nagyra becsülöm Király Istvánnak azt az indítékát, hogy a hazafiság, a szocialista nemzeti tudat erősítése érdekében írta meg tanulmányát.

Ez értékes, közös szándék valóra váltásának módjával, tartalmával azonban már több lényeges vonatkozásban nem tudok egyetérteni. Történelmi-szakmai részkezdéseken túl főképp azzal nem, hogy Király István Molnár Erik föllépését túlnyomóan negatívnak minősíti — meg azzal,

hogy a burzsoá ideológia elleni eszmel harcban nagyobb jelentőséget tulajdonít a kozmopolitizmus („szupranacionalizmus”) elleni, mint a nacionalizmus elleni küzdelemnek. Főbb ellenérveimet a következőkben próbálnám összefoglalni:

1. Molnár Erik idevágó cikkeinek historiográfiai érdeme abban áll — s ezt nem homályosíthatják egyoldalúságai, túlzottan kisarkított megállapításai —, hogy a magyar történetírásban a marxista elemzés tárgyává avatott egy kérdéskört, amely korábban nem vagy alig volt az; tudományos fogalmak közé igyekezett behatárolni-betagozni egy problémát (a nemzet és történelmi előzményeinek kérdését), amely korábbi történetírásunkban csak igen laza kapcsolatban állt e fogalmakkal; következetesen igyekezett alkalmazni azt az elvet, hogy a *nemzet történelmi és osztályszempontú kategória*.

2. Molnár Erik föllépését Király István azért nem tudja pontosan elhelyezni szellemi közéletünk fejlődésének elmúlt évtizedekbeli menetében, mert azt egyszerűen a dogmatizmus elleni viták-fellépések sorába iktatja. Am Molnár Erik nemcsak a szektás-dogmatikus hibákra mutat rá, hanem egyben a tovább élő burzsoá nézetek ellen hadakozott. Nemcsak azt bizonyította, hogy a személyi kultusz történetiszemlélete milyen tévedésekhez vezetett a marxizmus alkalmazásában, hanem hogy hogyan konzervált, örökített át sok mindent a burzsoá történetiszemléletből — például a nemzet osztály feletti felfogásának számos elemét. Molnár Erik ilyen értelemben *egyszerre harcolt* — persze nem kevés túlzással, doktrinerséggel maga is — a *szektás dogmatizmus és a burzsoá nacionalizmus maradványai ellen*. Ebben a küzdelemben kristályosodott ki egyik tétele: *nacionalizmus nemcsak a revizionizmushoz, hanem a dogmatizmushoz is kapcsolódhatik*. Ezt a tételt pedig azóta, sajnos, maga a politikai gyakorlat, az elmúlt évtized nemzetközi fejleményei igazolták a legélesebben: szektás dogmatizmus és nacionalizmus, sajnos, meggyőző formákban kapcsolódik össze egyes — távolabbi és közelebbi — országok gyakorlatában; jobboldaliság és „baloldaliság” közvetlenül megy át, vált át egymásba, éppen a nacionalizmus pallóján.

3. Attól sem tekinthetett volna el Király István, hogy amikor egyes szomszéd országok történetiszemléletében egy-másfél évtizeddel ezelőtt a *nacionalizmus* új hulláma jelentkezett, éppen akkor Magyarországon a *nacionalizmus* elleni küzdelem új hulláma indult — a nemzeti gondolat helyes felfogásáért, a szocialista hazafiság erősítéséért, az *internationalista és nemzeti elkötelezettség egységéért*. Ennek az ideológiai-politikai folyamatnak az elindítója a *magyar párt* volt 1957-től, és e távlatban oly nagy jelentőségű tendenciáinak a történetiszemlélet, a történetírás területén — túlhajtásaival, hibáival együtt is — Molnár Erik volt az élharcosa.

4. Nem tudok egyetérteni végül Király Istvánnal azzal a következtetéssel, amely a polgári történetiszemlélet elleni harc fő frontját, a nagyobb veszélyt, a „szupranacionalizmusban” és nem a „nacionalizmusban” látja. Ez abból a tételéből ered, amely szerint „arcot váltott a polgári történettudomány a XIX-ről a XX. századra” — a nemzeti arcot nemzetfelettre váltva. De mai polgári történettudományról — mint ahogy mai burzsoá politikáról sem — egységként, egyarcúként nem lehet beszélni. A polgári történetírás irányzatai között a XX. században, ma is állandó változásoknak, „arcváltásoknak” vagyunk tanúi, a változó konkrét történelmi szituációk követelményeinek megfelelően. A polgári ideológusok jelentős része a szocialista közösség lazítására mindig olyan „történelmi aláfestést” alkalmaz, amely éppen a leginkább felel meg aktuális politikai érdekeinek. Ma, amikor a kelet-európai országokban *szocialista* alapon, a Szovjetunióval való együttműködés szilárdításával, a KGST komplex programja keretében erősödnek az *integrációs* tendenciák, ma inkább tűnik hatásosnak számukra a nacionalizmus fegyvere.

A megoldást nem a nacionalizmus és a kozmopolitizmus elleni eszmel harc „aranyainak” mérlesekéltése hozhatja meg. A kérdés lényege nézetem szerint abban áll (hadd ismétljem meg, amit még az első kérdés kapcsán mondtam): a nacionalizmus és a kozmopolitizmus nem ellentétei, hanem kiegészítői egymásnak, egymásba át- meg átválnak. *Nem tudunk tehát hatékonyan föllépni a nacionalizmus ellen, ha nem bíráljuk ugyanakkor a kozmopolitizmust is; nem tudunk eredményesen harcolni a nemzeti közömbösség ellen, ha ugyanakkor bármilyen engedelményt teszünk a nacionalizmusnak.*

— **Március 15-e** közeledvén, aggódva gondolunk az ezen a napon az utóbbi években történt rendbontásokra. Ezeknek volt bizonyos nacionalista jellegük is. Az okokat kutatva lát-e valami összefüggést, interferenciát a fenti típusú nacionalizmussal?

— Természetesen látok ilyen interferenciát; egyben javasolom: tegyünk meg tőlünk telhetően mindent az ilyen „interferencia-jelenségek” ellen. Engedjék meg, hogy megint a történettudomány síkján fejtssem ki a véleményemet.

Utaltam már rá: mi éppen olyan időpontban — az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején — indítottuk meg a *nacionalizmus* elleni küzdelem új hullámát a történettudományban is, amikor egyes szomszéd országok történetírásában éppen a *nacionalizmus* új hulláma jelentkezett. Mi föllépésünket saját történetírásunkra összpontosítottuk; ragaszkodtunk ahhoz az elvhez, hogy a saját ponttánk előtt söpörjünk. Így idővel az a benyomás keletkezhetett, hogy önmagunkat fegyverezzük le, tesszük védtelemmé — lemondunk az egyenlő eszközök alkalmazásáról. Hadd mondjam meg: effajta érzés keletkezett olyanokban is, akik addig nacionalista hajlandóságoktól mentesnek tudták magukat. Voltak persze, akikben ez az ellentmondásos helyzet éppen régi szemléleti beidegzettségeket szabadított fel, vagy akik korábban leküzdött nézeteik igazolását vélték látni a fejleményekben.

De ilyen fejlemények mellett is ragaszkodnunk kell marxista elvi álláspontunkhoz. *„Interferenciás alapon” sem rehabilitálhatunk nacionalista gondolati és érzelmi kategóriákat*. Nem lehet fegyverünk ez más nacionalizmus ellenében sem: kiváltképpen nem lehet, ha nem akarunk visszakanyarodni a múlt riasztó útjára. Itt a dunai tájakon. Az egymással viaskodó-polemizáló nacionalizmusok — erre keservesen megtanfolt a történelem — szükségképpen egymás szövetségébe gabalyodnak, egymást „interferenciásan” fölerősítik, zsákcúba vezetnek.

A következtetés egyértelmű. *A szocialista hazafiság és internacionalizmus álláspontjáról kell küzdenünk a nacionalista nézetek ellen — mégpedig minden irányban*, bárholon jönnek, bármilyen formában jelentkeznek. Nehéz,

fáradtságos, sőt, néha önmegtartóztatást követelő feladat ez, de távlatban az egyetlen út, amely a jövőbe vezet.

— **Kommunista közéleti gondolkodású, aktív politizáló embertípus** kialakításán fáradozunk. A mi fiatalaink már ennek a jegyében nevelődik, mégis az eredmények ellenére sok még a behoznivaló. Mennyire tölti be a **KISZ** ön szerint ezt a nevelő-formáló szerepet? Sokan mondják azt, hogy a fiatalok számára sokszor nincs lehetőség valódi, önmagát és környezetét formáló, társadalmi cselekvésre. Egyik napilapunkban nem régen olvasott cikk hasonlatával élve, mintegy a stadion széksoraiból kénytelenek figyelni a pályán folyó küzdelmet. Nem csoda, hogy az utóbbi időben csökkent az érdeklődés a „futball” iránt.

— 1967 óta főállásom kutatóintézethez köt; így, sajnos lazább a kapcsolatom az egyetemi ifjúsággal, kevésbé látom az egyetemi KISZ-szervezet munkáját, mint ahogy 1963 és 67 között az egyetem rektoraként láttam, vagy akár előzőleg, 1948-tól 63-ig, amikor az egyetem volt fő munkahelyem. Tapasztalati anyagom e téren tehát jóval kisebb, mint volt azokban az években, évtizedekben. Mégis megpróbálok röviden válaszolni.

Az idézett hasonlatot nem tartom minden vonatkozásban szerencsésnek — éspedig nemcsak azért, mert a futballra utal, és manapság az ilyen utalások melankoliát ébreszthetnek. De ha már ezt a hasonlatot idézték, nem térek ki előle. Úgy vélem, a KISZ annál jobban tölti be eszmei-politikai nevelő-formáló funkcióját, minél több fiatal tud átvinni a „tribün-szemléletről” a passzivitás álláspontjáról, vagy a „drukker-tribün-szemléletről”, a nem érdektelen, hanem szurkoló, de mégiscsak a stadion széksoraikhoz kötődő magatartásból a pályán folyó küzdelem színterére. Ez az egyik legfontosabb tevékenykedése a KISZ-szervezetnek: minél több fiatal tud átvinni az előbbi szemléletről és magatartásformából az utóbira — annál jobban dolgozik. És hadd tegyem hozzá: minél több ember mennek át a stadion széksoraiból a pályára, a pályán az aktivitásra, annál többen fognak meggyőződni arról, hogy bele is rúghatnak a labdába. *Aki részt akar venni a pályán folyó küzdelemben, az hozzá tud férni a labdához, a mi egyetemünkön, a mi társadalmunkban*. Végül hadd tegyem meg azt is hozzá: sportpályán is előfordulnak persze gáncok, szabálytalanságok, sőt, még téves bírói ítéletek is. De vajon ez teszi ki a „futball” lényegét?

— **Király István** a kurucos szabadságharcos hagyományok ápolásának szükségességéről ír. Ennek kapcsán azonban úgy tűnik, mintha a Tanácsköztársaság nem az öt megillető helyet foglalná el a haladó nemzeti hagyományok között az emberek tudatában. Egyetért-e ezzel és ha igen, miben látja az okait?

— A kuruc hagyományokról ezúttal, rövidség kedvéért nem beszélek, csak 1848—49 szabadságharcának hagyományáról. Miben látom az okait annak, hogy (az utóbbi másfél évtized jelentős előrehaladása ellenére) 1919. a Tanácsköztársaság még mindig nem vált a magyar történelmi köztudat olyan szerves alkotóelemévé, mint 1848—49. a forradalom és szabadságharc — erre a korlátozott válaszomat.

A dualizmus korára kell így is visszanyúlnom. A korszak uralkodó ideológiai-politikai irányzata persze elítélte a forradalom tényét és annak következeit 1848—49-ben: romantikus kalandorságnak sőt kárhazátandó eltévelyedésnek minősítette. De a *polgári forradalom* eredményeit — tegyük hozzá: a nemesi vezetésű polgári forradalom eredményeit — teljességgel nem vehette el, történelmi helyét nem tehetette semmissé a polgári Magyarországon — az úri rendet sokban megőrző polgári Magyarországon. Az uralkodó osztályok történelmi-politikai gondolkodása eltorzította vagy elhallgattatta 1848 szocialis tartalmát, gyökereit, de 1848-at teljességében nem tagadhatta meg, nyíltan, teljesen nem fordulhatott szembe a róla őrzött népi tudattal. Sőt bizonyos formában megpróbálta magának vallani, hivatalos ideológiájába beépíteni. Március 15-e évfordulóját, főként persze nacionalista célzattal, megünnepelték. Mennyire más volt március 21-e sorsa, utókora az ellenforradalom évtizedeiben!

Az intervenció jóvoltából restaurált uralkodó osztályok, politikusaik és ideológusaik ez utóbbi kapcsán nemcsak a forradalom tényét ítélték el, vetették el, hanem a *proletárforradalom korszakát* — sőt 1919-cel együtt 1918-at is — egész tartalmában tagadták, elvetették, gyalázták. Megpróbálták teljességgel kiiktatni a nemzeti történelemből. Gyökeresen szembehelyezkedtek az 1918—19-ről a dolgozó osztályokban élő népi tudattal. Üldözték és vádolták padjára ültették nemcsak a forradalom részeseit, hanem emlékének őrzőit, fenntartóit is. Mindez persze nem maradhatott hatástalan a közgondolkodásra.

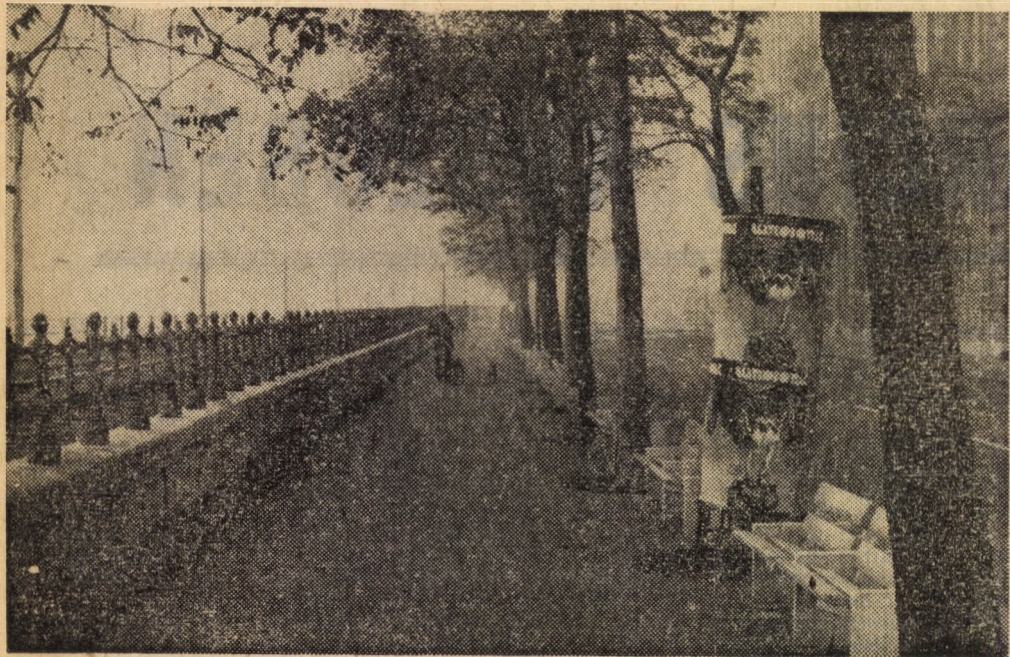
Igy azután a felszabadulást követően, ha 1848—49 történelmi képet „csak” meg kell tisztítanunk a nacionalista hamisításoktól, „csak” fel kellett fednünk osztályjellegét és tendenciáját, vagyis helyére kellett állítanunk társadalomunk történelmi tudatában, akkor 1918—19-et nemcsak a gyalázkodástól és ócsárlástól kellett megtisztítanunk, nemcsak menetet és szocialis tartalmát kellett feltárniunk — de emlékéit, képét nekünk kellett és kell a nemzeti közgondolkodás értelmében végtelenül tisztelni tenni, a nemzeti történetébe mintegy visszaiktatni. E feladat vállalását 1945 után megkönnyíthette volna, hogy az ellenforradalmi ideológia és hatalmi szervezete minden hatékonysága ellenére sem tudta 1919 emlékeit, erőforrását elfojtani. Am a személyi kultusz eluralkodásával a feladat: végrehajtása megnehezült, tilalomfákba ütközött. Első proletárforradalmunk, a Magyar Tanácsköztársaság nem nverhette el méltó történelmi értékelését, az ellenforradalom rágalmaival nem sikerülhetett a közgondolkodásból teljesen kiszorítani, amikor egyes vonatkozásokban újabb, másnemű torzítások nyertek polgárjogot. Így hát csak 1957-től láthatunk hozzá igazán a feladat megoldásához.

Az utóbbi másfél évtized tisztultabb társadalmi-politikai légkörében jelentős előrehaladás történt ezen a téren is. Abban, hogy 1848—49 hagyományai, amely régtől fogva fontos része a történelmi-politikai tudatnak Magyarországon, hatékonyabb alkotóelemé legyen a *szocialista* magyar közgondolkodásnak. Abban, hogy 1919 hagyományai méltó helyét foglalja el a szocialista nemzeti tudatunkban. Abban, hogy ezt a két nagy forradalmi korszakot a *folytatás* és a *meghaladás, a folyamatosság és az új minőség* történelmi dialektikájában lássuk és láttassuk.

Elégedettek azonban eredményeinkkel nem lehetünk. Segítenünk gyorsítanunk kell a további eszmei fejlődést. Erre kell gyürkőznünk most is: a *forradalmi március küszöbén*.

— **Köszönjük az interjút.**

Marschall Miklós
Zimányi Zoltán

Hajnal a korzón

(Foto: Eszes)

SZOCIALISTA VÁLLALAT

Az első teljes év végén

AZ MTA ÁLTAL kinevezett 38 tagú Koordináló Tanács a közelmúltban tárgyalta az egyetemünk gondjaira bízott kutatási főirány 1973 év végi helyzetéről készült beszámolót. E beszámolóból tudtuk meg, hogy az 1973-75. évre elfogadott kutatási terv mintegy 200 témát tartalmaz. Ez ideig 43 szerv jelentette be csatlakozását (13 tanszékünk, 10-10 egyetem, kutatóintézet és vállalat), a munkában résztvevő kutató személyek száma mintegy 380-400 főt ért el.

Az év egyik legjelentősebb eseménye az egyetemünkön megrendezett tudományos ülésszak volt. Az elhangzott előadásokat és a viták anyagát az Akadémiai Kiadó „Szocialista Vállalat” sorozatban mintegy 40 ívnyi terjedelemben megjelenteti. A szöveg szerkesztés alatt áll. Az Akadémiai Kiadó minden további évre hasonló mennyiségben biztosít kiadványaink számára publikációs lehetőséget.

Az MTA elnöke által ez évben is kiírt pályázatra 34 tanulmányi nyújtottak be. A minősítések után 16-ot jutalmazásra terjesztettek elő. Egyetemünk oktatói közül Megyeri Endre, Vági Ferenc, Chikán Attila és az agrárkörtudományok kutatóhelyeinek vezetői szerepel a díjazottak között.

Miután azonban a pályaművek nem kifejezetten a kutatási tervbe vágtak, az anyagból több pályázót felkérték, hogy munkájukat dolgozza át a megfogalmazott kutatási céloknak megfelelően.

A beszámoló főirány egészét érintő hosszabb lejárta feladatokat a következőkben foglalja össze:

— az elkészült kutatási terv állandó korszerűsítése;

— a gyakorlati eredményeinek tudományos általánosítása, egyben a tudomány újabb állomásainak gyakorlati érvényesítése, ennek rendszerbeli kidolgozása;

— biztosítása annak, hogy a munka lehetőleg nemzetközi méreteket öltson, ezen belül a szocialista országok szoros együttműködésének kialakítása;

— az ideológiai konfrontáció erősítése, egyben a tőkés vállalatok tapasztalatainak hasznosítása;

— a témakörök és irányok felelőseinek erősíteniük kell a kutatásokat összpontosító tevékenységet, általában is fokozni a koordinálás útján a különböző kutatóhelyekről bekapcsolódott kutatók érdemi együttműködését;

— a tudományközvetítés erősítése a társadalomtudományi diszciplínák között, de egyben nem elhanyagolva a műszaki és természettudománnyal való szükségszerű együttműködés lehetőségeit;

— a szövetkezetek fontosságát

gát figyelembe vevő elméleti és gyakorlati munka biztosítása;

— a kormány célkitűzéseinek megfelelően biztosítani, hogy a kutatói munka folyamatosan segítse az egyetemről, főiskolákról kikerülő diplomások tájékozottságát a szocialista vállalat társadalomtudomány jellegű ismereteinek széles területén és ezzel az eredmények gyakorlati adaptációját.

Az elmúlt év eredményeit és a rövid távú feladatokat a beszámoló részletesen, az egyes irányok szerint tárgyalja. Mint ismeretes, a kutatás öt irányfelelős tanszék irányításával folyik. Az idei évben szerkesztőségünknek szándékában áll mindegyik irányból egy-egy rövidített dolgozatot publikálni, így majd ekkor térünk ki részletesen az egyes irányok helyzetére, problémáira, terveire. Összefoglalóan annyit, hogy

az első teljes év természetesen, főleg szervezéssel, a kutatások beindításával telt el. A feladat újszerűsége és különös szervezeti megoldása komoly koordinációs, szervezési, személyi és pénzügyi feladat elé állította a résztvevőket. Az elkészült 74 minősített és 52 nem minősített tanulmány mindenesetre máris komoly eredménynek számított.

A TANÁCSKOZÁSON elsőnek dr. Szabó Kálmán változta elképzeléseit. Véleménye szerint az ideiglenes kérdése a témakörön belüli kommunikáció biztosítása.

Fontos, hogy az egyéni opponálásokat helyett ezúttal zsűri minősíték a tanulmányokat, törekednünk kell közös viták, szimpozionok rendezésére is, hasznos és kívánatos lenne nagyobb figyelmet fordítani a szocialista országok vállalati szervezeteiben, típusaiban végbement változások tanulmányozására. Wilczek Jenő hosszabb tanulmányutakat javasolt szocialista országokba.

A témák pontosítása és fontosság szerinti előrehozása mellett a távlati kutatási tervet ki kell egészítenünk 1990-ig. A vita további értékes hozzászólásai az alábbi gondolatokat említhetik:

Wilczek Jenő, a Pénzügykutató Intézet igazgatója javasolta, hogy a benyújtott tanulmányok szerzőitől követeljük meg, hogy tezísszerűen írják le új eredményeiket. Kahulits elvtárs ezt azonnal egészítette ki, hogy az opponensek véleményeinek rövid summáját is kellene közölni a tézisek mellett.

Marosi Miklós a személyi finanszírozás helyett az intézményi finanszírozást tartaná helyesnek. Szabó Kálmán a szervezési intézetekről folyó vitában elmondotta, hogy a tárcák közvetlenül adjanak megbízást általánosító tanulmányok készítésére a szervezési intézeteknek, ilyenre ugyanis a nagy leterheltség miatt kevés a lehetőség, egyik konkrét munka követi a másikat, a kutatóknak sem ideje, sem anyagi érdeke nem fűződik általánosító tanulmányok megírására.

Eörsi elvtárs felvetette, jó lenne, ha az irányon belüli minden kutató megkapná az elkészült tanulmányokat. Gádó elvtárs kérdésére, hogy

mikorra várható és hogyan történik az eredmények szintetizálása, Neményi István elmondta, hogy véleménye szerint erről még korai beszélni, tekintve, hogy a kutatók kezdeti stádiumban vannak. A szintetizálást tartalmilag olyan alkotóközösségek létrehozásával kell majd megoldani, amely a témakörön belül áttekinti az eredményeket. Kahulits László a problémák szerinti szintetizálást megvalósíthatóbbnak tartja, mint az irányon belüli szintetizálást. A vita Szabó Kálmán összefoglalójával zárult.

—Ft—

Folytatása legyen az egész országban!

(Folytatás az 1. oldalról)

akiknek gyerekük született, vagy gyereket várnak. De a többiek is érdeklődnek a kicsik sorsa iránt. Hogy ez mennyire így van, bizonyíthatja az újságíró is. Megérkezésem után, mikor kiderült jövetelem célja, az egyik fiú büszkén jelentette ki: „Egy hónapja megszületett az első originál közgazdász békink is”. Hozzá kell tennem, nem ő volt a papa. Általában elmondható, hogy a kollégiumban nagyon egészséges, egymást segít, baráti légkör uralkodik, és ez csak segíti a kezdeti nehézségek áthidalását. Olyannyira, hogy amikor problémák után érdeklődtem, csupán a heverőre panaszkodtak, mely sok helyet vesz el a kicsi szobából. Egy összecuskható ágy praktikusabb lenne, és még otthonosabbá varázsolná a kis szobát. Polyakéknál a legnagyobb kérdés most a hogyan tovább? A feleség Győrből, a férj Kecskemétről jött Pécsre. Szeretnének itt maradni, de kérdés, kapnak-e lakást a munkahelelyen, vagy néhány évet albérletben kell eltölteniük? Gyerek vállalására így ők még nem gondolhatnak.

A szomszéd szobában Mámeleknél a szülők ágya mellett egy hónapja ott áll a gyerekágy is. Kislányuk született. Sőt, azóta már „testvérkéje” is van. A szomszéd emeleten megszületett a második közgazdász utód is, egy kisfiú. Kicsit aggódva kopogunk be hozzájuk, hátha zavarjuk a délutáni csicsikálást, de az anyuka megnyugtat, jöjünk nyugodtan, mélyen alszik a kicsi, nem nyugós természetű. Egyedül van itthon. Február végéig engedélyt kapott az

óránál való távolmaradásra. Most a férj jár helyette is az egyetemre, bevásárolni, a doktor bácsiért.

Ők is nagyon örültek, hogy a fiatal nevelőgárda ilyen megértően, rugalmasan kezelte a problémát. Eleinte nem tudták, hogy gyerekekkel bent maradhatnak-e, de ez is szinte magától megoldódott és a nagyobb szobában jól elférnek. Féltek, hátha a gyerekzsír zavarja a többiekét, de nem. A fiúk habszivaccsal szigeteltek az ajtókat, nem is lehet hallani. Annál többen érdeklődnek a kicsi iránt. Úgy tűnik, hogy mivel ő született elsőnek, kicsit mindenki. „Márciustól bejárom újra az egyetemre, de a felügyelet nem lesz probléma. Már most nagyon sokan jönnek segíteni, vigyázni rá. A vizsgáimat — halasztással — az elmúlt napokban fejeztem be. A szülés, a munka nem hátráltatott, sőt ösztönzött, így az átlagom jó lett. Az egyetem maximálisan rendes volt. Mindketten szociális segélyt kaptunk. Az ösztöndíjhoz hozzáadtak 300 forintot és automatikusan lekezezték bennünket.”

Az ő sorsuk úgy néz ki, hogy révbe ért. Az egyetem elvégzése után mindketten Dunaujvárosba mennek, ahol lakást is kapnak majd. Csak azt sajnálják, hogy a saját házukban eleinte nem lesz ennyi minden (mosógép, centrifuga, hűtőszekrény, 150 Ft-ért étkezés), mint jelenlegi otthonukban. Igen otthonukban, mert ahogy szavaikból kivettem, az a pár négyzetméternyi területű szobát már többnek tekintik, mint kollégiumi szoba. Az már egy kicsit Polyak-lakás, Mámel-lakás. Az övék, kettőjüké, háromjuké.

Szépítik, díszítik és tervezik benne már az igazit, a végsőt.

Mindekhez nem kell más, csak egészséges, előítéleteltől mentes gondolkodásmód, megértés, gyors intézkedések.

Más pécsi egyetemeken tanulóknál is érdeklődtem, mindnyáján kicsit irigykedve beszéltek a közgazdász kezdeményezéséről. Nem értik, hogy máshol miért húzódoznak az illetékesek, hisz a feltételek a többi egyetemen még kedvezőbbek. A jövőben akár kooperálni is lehetne ebben a kérdésben az intézmények között. Remélhetőleg a körlevél és a tanácskozás változtat eredményez, máshol is megvalósul a házaspárok kollégiumi elhelyezése. Mert ez lenne a természetes. Hoó elvtárs szavaival: „Amíg nem kell csalódnunk, addig legyen a bizalom maximális.”

Folytatás legyen az egész országban!

Sebők János

Szamosi Zsuzsa rajza

Beszéljünk az énekkarról

Szeretek olykor elénekelni egy-egy dalt, elvegyülni az éneklők társaságában, elbeszélgetni emberekkel, emberekről, közösségekről. Most is ez vezérelt. A próba véget ért, odamentem a művészeti vezetőhöz, Szári Mihályhoz.

— Mit tart az elmúlt fél év legnagyobb sikerének?

— Tulajdonképpen nem is az elmúlt fél év, hanem az elmúlt év sikereként jelölhetem meg az 1973 tavaszán készített rádiófelvételünket, amelyet most, december 14-én sugározott a rádió. A jól sikerült felvételért a „kiváló teljesítményért” oklevelet kaptunk, amelyet néhány nap múlva veszünk át.

— Ez a legfrissebb felvétel?

— Nem. December 16-án ismét rádióra vettek bennünket a Csepeli Munkásotthonban. Az ország 12 legjobb kórusa fog szerepelni, köztük mi.

— És ezután? Hogyan tovább?

— Február 24-én fogunk fellépni szintén a rádióban, a Kóruspódium című műsor záróhangversenyén a 6-os stúdióból történő egyenes adásban. Nagyon vigyáznunk kell, hiszen itt nem „törölhetünk”.

— Idén lesz fesztivál?

— Hogyne! Egyetemi és főiskolai énekkarok szokásos, két évenkénti hangversenye Egerben. Február 24-e után minden erőnket a felkészülésre fordítjuk, de — amint hallotta is — már most alapozunk. Finomabb, bonyolultabb művekkel készülünk. Most is egy ilyen „egyszerű” kis dallammal foglalkoztunk. Észre vettem?

— Igen. Remélem, a siker nem marad el?

— Szeretném az aranyfokozatot megtartani, országos minősítésben pedig az aranykoszorú mellé egy diplomát.

— Elég erősnek érzi ehhez a csoportot?

— Nehézségek mindig vannak, de leküzdésük nem lehetetlen.

Kiss Istvánt, a csoport titkárát a folyosón találtam meg.

— Mi a véleményed az együttesről?

— Az elmúlt fél évben nem volt túl jó a csoportszellem.

Késések, hiányzások. Szerencse, hogy ahol kellett, megálltunk a helyünkön. Most némi javulás tapasztalható. Készülünk a rádióra és a fesztiválra.

— Ez a munka tehát összehozza a csoportot?

— Nemcsak a munka. Sőt! Alapvetően nem a munka, hanem az ahhoz kapcsolódó ügynevezett bulik.

— Mit értesz ezen?

— A kirándulással egybekötött hangversenyeket, a különböző fesztiválokat, ahol a megszokott, hétköznapi kis próbákban és ünnepekben kívül valami különös élményben van részünk. A kirándulásokkal, utazásokkal egybekötött nagy szereplésekről van itt szó.

— És azok a bizonyos klubestek?

— Évenként alig kettő van ilyen. Nem sok jelentőséget tulajdonítok neki. Ilyenkor énekelünk, a gépezet nem szereti, táncolni pedig legfeljebb csárdást táncolunk. A páros tánc nálunk lehetetlen. Döntő többségben lányokból áll együttesünk.

— Az elsők hogyan illeszkedtek be?

— Stábil elsőseink nemigen vannak. Az egyik szerdán, a másik pénteken jár próbára. A beilleszkedésről ők talán többet tudnak mondani.

Megkereste nekem az első-sőket. Fazekas Ilkó egy kicsit zavarban volt.

— Félve kerültél az együtteshez. Mi volt az első benyomásod?

— Semmit nem értettem. Középsőiskolában is énekeltem, ahol olyan szigorú, katonás rend volt, mint a parancsolat. Itt meg, mintha mindenki azt csinálta volna, amit akart. Mintha nem azért jártunk volna próbára, hogy valamit tegyünk. Így aztán, az elején nem nagyon tetszettek a dolgok. Kis idő múlva aztán mégis megszerettem a csoportot.

— Te változtál, vagy ők?

— Én. Egyszer elkéstem, utána megegyezt. A többi már könnyen ment. Most már gyakorlatban késem, valahogy feloldódtam.

— Jó ez így?

— Nagy szeretettel fogad-

tal. Észre sem veszik „bottlásaikat”. Szeretünk együtt lenni — ez a lényeg! De menem kell, ne haragudj!

A beszélgetést Dombi Margittal folytattam.

— A középiskolában szinte kizárólag csak mozgalmi indulókat és hasonló jellegű dalokat énekeltek. Most utólag úgy tűnik, nem volt valami nagy szám, de akkor megérté.

— És most?

— A legszínesebb skálájú műfajok: népdal, műdal, feldolgozások, komoly kórusművek klasszikus és XX. századi szerzőktől, és így tovább.

— Nem volt nehéz átállni?

— Nem. A műfaj újdonsága és sok esetben ismeretlensége lekötött, nehéz azonban nem volt. Remélem, kis idő múlva ilyen vonatkozásban is teljes értékű tagja lehetek az együttesnek.

— Én azt nem értem — szölt közbe Kovács Péter —, milyen kultúravezető vagy, amelynél védnöksége alatt állunk. Szinte alig kapunk támogatást. A műszaki egyetemre járok és tudom, ott jobban megbecsülik az énekkart.

— És ott hogy állnak az ügynevezett jó bulikkal?

— Sokkal több a lehetőség, színesebb a program. Testvérkórusokkal van kapcsolatuk, itthon és külföldön egyaránt rendszeresen látogatják egymást.

— És te mégis ide jársz?

— Személyes okokból.

— Bocsánat.

— Van-e különbség az általad legelőször megismert 1967-es és a mai csoport között?

— fordultam Fekete Gyulához, a „veterán” énekkarhoz.

— Régen volt külön próbatermünk, ahova mindig hazajárhattunk az egyetememen belül. Ez az „otthon” nvagalmat, biztonságot adott, jobban ment a munka. Jobban szerettünk próbára járni. Most meg, ebben a tereben délután zht irtam vagy itt vizsgáztam. Este pedig itt-ott énekelni. Ilvenkor az a délután, az a vizsga jut eszembe. Lélektani szempontból sem mindegy! Nem a miénk ez a terem.

— És az emberek?

— A régiék mintha jobban ráérték volna! Csökkent az óraszám, egyre elfoglaltabbak az emberek. Nincs túl nagy érdeklődés. Persze, az is igaz, hogy a mostaniak sokkal jobb előképzéssel jönnek ide, szinte minden jelentkezőnek van énekkari múltja. Így aztán az érdeklődés csökkenését a minőség javulása egyenlíti ki.

— Milyen a kapcsolat az egyetemmel, a nem énekkarosokkal?

— 67 óta csak romlott. Ma már egyáltalán nincs. Az állami csoportokban szinte nem is tudják az emberről, hogy énekkaros. Hogy mi ennek az oka? Nem könnyű válaszolni. Az ünnepekre, ahol fellépünk, nem jönnek el, így nem ismerhetnek bennünket. Munkánkuk úgy tűnik, nincs sok becsülete.

Varga Gábor a titkárral vitakozott. Hozzá fordult:

— Nem egészen értek egyet Istvánnal abban a kérdésben, hogy mi hozza össze a csoportot. Szerintem alapvetően a munka, mert van ennek valami szépsége, amikor az ember egy-egy dallammal fölé emelkedik a padok kovács sorainak, és elszakad a jelen, a valószínű környezet sivárságától. Ez tartja össze az embereket. Szükségünk van egymásra, hogy megtaláljuk egymásban azt a hangot, dallamot, amivel még többek lehetünk. Mindezek mellett, persze, nem szabadom a „jó bulik” pozitív szerepét.

— Mióta énekeltek?

— Ez év eleje óta.

— Másodéves vagy, nem?

— Igen. Tavaly azonban szinte semmi érdemlegest nem tudtam az énekkarról, ami döntően az én hibám.

— És hogyan fedezted fel?

— Kollégista vagyok, a szobatársam, aki most került mellém, már egy éve jár ide. Ő csal el, aztán ittragadtam. Elég jó közösség lehetne...

— Lehetne?!

— Lehet is. Úgy értettem, hogy jó, de lehetne jobb is, azaz nem a legjobban.

— Jobb, mint az állami csoportod?

— Jobb. Az én állami csoportom ugyanis nem közösség.

Dobos Péter

Kilátások Ráday-ügyben

(Folytatás az 1. oldalról)

alkoztak vele, „csak” döntés nem született eddig.

Vajon miért, és meddig kell még a döntésre várunk, és vajon mit határoznak végül is a Ráday ügyében?

KÉRDÉSEINKRE DR. JUHÁSZ MIKLÓSTÓL, a Művelődésügyi Minisztérium Egyetemi és Főiskolai Főosztálya gazdasági tanácsadójától és Surányi Lászlótól, a Minisztérium Műszaki osztálya, osztályvezető helyettesétől kérünk választ.

A generálfelújítás szükségessége egyértelműen elismert tény. Amikor az épület egész fűtési rendszerét és elektromos hálózatát kell felújítani, a szakaszos megoldás műszakilag lehetetlen, tehát első számú problémaként jelentkezik a hallgatók elhelyezése. Mivel az épület fűtésének rekonstrukciója viszont nem választható el a menza felújításának kérdésétől, (a menza energiaigényét is figyelembe kell venni), második legfontosabb probléma, hogy felújítsuk-e a menzát, vagy ne, illetve a kérdés bármely irányban dől el, a menza étkezőket, éppúgy el kell helyezni valahová (ideiglenesen, vagy véglegesen), mint a kollégiumban lakókat.

A helyzet úgy alakult, hogy miközben a kollégisták elhelyezésére sikerült megszerezni Törökbalintot, egyértelművé vált a menza problémája. Az egyetem azzal érvelve, hogy egyetemen a helyre szűke van egyéb (kulturális, sport, stb.) célokra, másrészt a közgazda-

sági egyetem hallgatói nem érkeznek ott, tehát az egyetemnek nincs szüksége a menzára, kérte, hogy a minisztérium járuljon hozzá a megszüntetéséhez. E mellett szövegezte az is, hogy a menza felújítása mindenképpen 80-90 fős férőhelycsökkentést okozott volna a kollégiumban. Viszont

felmerült a kérdés, hogy hová lehetne elhelyezni a Ráday-menzán étkezőket.

A menza 1973 április közepén megszűnt létezni, amennyiben beszüntette az üzemeltetést a vállalat, a konyhagépeket is leszerelték. Nyilván sikerült valamiképpen megoldani, a korábban ott étkezők ellátását.

Ez tény, de ami ideiglenes megoldásként számításba jöhet, nem biztos, hogy huzamosabb időn keresztül fenntartható állapotot eredményez. A végleges döntés érdekében, tehát

felmérést kellett készítenünk a pesti menzalehetőségekről.

A SOTE 400 hallgatója érkezett a Rádayban, meg tudja oldani a kérdést ideiglenesen is, távlatban is. Súlyosabb a helyzet az ELTE-vel. Annál is inkább, mert jövőre el kellene kezdeni, a Rákóczi úti ezer adagos menzák felújítását, ami újabb elhelyezési gondokat jelent majd.

Mindezek mellett is **a Ráday menza kérdése 99 százalékosan eldőlt. Felújítása rendkívül költséges** (egy adagos menza költsége duplája, mint egy új menza), és mindenképpen férőhely-

esökkenést okozna. A Rádayban, tehát meg kell szüntetni a menzát. A döntésről az egyetem még februárban értesítést kap.

Sajnos ezzel korántsem szűnt meg minden probléma. Amint a rekonstrukció (a tervezési munkák után) elkezdődhet újabb gond a hallgatók elhelyezése.

Leghamarabb 1975 szeptemberében lehetne elkezdni a munkákat, de valószínű, hogy csak később, decemberben nyílik lehetőség, a Ráday kiürítésére.

ENNYIT SIKERÜLT megtudnunk arról, hogy végül is mi lesz a Rádayval. A helyzet annyiban változatlan tehát, hogy

a jelenleg ott lakóknak még mindig csak azt ígérhetjük, hogy „a körülmények lényeges javulására nem lehet számítani”.

A körülbelül három év múlva „rádayosoknak” viszont már egy kényelmes, szép, újávarázsolt kollégiumot ígérhetünk. Ehhez most már csak az szükséges, hogy újabb váratlanul felmerülő, bonyolult problémák ne odázzák el a döntést, ne akadályozzák a tervezési, vagy kivitelezési munkákat. Valamint, hogy a rekonstrukcióig kitartson az épület, és ne hogy úgy járjunk a Rádayval, mint az A HÉT-ből megismert győri iskola, amelyik nem bírta kivárni, hogy elkezdjék rajta a munkát. Ebben a kérdésben csak drukkolni tudunk, és bízni a jószerecsenkben, mint eddig.

Nagy Katalin

SPORT

Indul a bajnokság

HA VALAHOL SZÓBA KERÜL NE II-es férfi kosárlabda-csapatunk, a beszélgetés általában így kezdődik:—Stílusos, tehetséges csoport, de... És itt folytatják azoknak a hiányszavaknak a felsorolását, melyek elsősorban közrejátszóttak abban, hogy a fiúk az elmúlt bajnokságban nem tudtak a hatodik helynél előbb végezni. — Szeszélyes a csapat, hamar megadják magukat, nem tudnak küzdeni, vidékiszonyuk van. Ezeket hallva — nem dughatjuk be a fülünket — sajnos találva érezzük magukat, mert e jelzők valóban illenek a csapatra. Vagy ez már a múlt? Cikkünk aktualitását a csapatnál történt edzőcsere és a közelgő bajnoki rajt adja.

Milyen okból került új szakvezető a csapat élére?

Az előző edző négyéves szerződése a múlt év végén lejárt — válaszol Molnár Sándor, a KSC elnöke. Munkájával különösebb probléma nem volt — a harmadik hely nem rossz eredmény —, de a csapat fejlődésére nézve kedvezőbb lehet, ha ennyi idő után új ember kerül az élére. Kunits Péterrel jó szakembernek tartjuk, bizalommal és türelemmel vagyunk iránta, reméljük neki sikerül többet kiharcolni a fiúktól. Ha el tudja érni, hogy a csapat teljesítménye kiegyensúlyozottabb legyen, meggyőződésem, hogy ebben az évben a tavalyinál jobb helyen fogunk végezni a bajnokságban.

A fiúkat edzésükön keresem föl, a Kisziben. Lupis József társainál korábban érkezett, vele beszélgettem arról, milyennek látja ő a csapatot, belülről?

Nekünk nagyon sokat jelent, hogy itt játszhatunk, mert szeretjük ezt a sportot. Nagynagy álunk az, hogy az NB

I-be bekerüljünk. Tavaly is ezzel a céllal vágtunk a bajnokságnak, de az első két meccs elvesztése után, mindez már reménytelen volt. A végére azért nagyon feljöttünk, hat mérkőzés nyertünk zsinórban, többnyire olyan csapatok ellen, akik előttünk végeztek. Ezzel meg is cáfoltuk az a vélemény, hogy nem tudunk küzdeni, hiszen ezeken a meccseken szinte az utolsó percekben sikerült kiharcolnunk a győzelmet. Az viszont igaz, hogy vidéken nem szeretünk játszani. A pestiek nem tartoznak a vidéki közönség kedvencei közé.

Szerinted mi változott a csapatnál a múlt évhez képest?

Elsősorban a szellem és az edzők minősége. Örültünk az edzőváltásnak, Kunits Péternek van előttünk tekintélye. Én úgy érzem, ilyen komolyan és ilyen jó hangulatban még nem készültünk a bajnokságra. Jól együtt van a csapat, nemcsak a pályán, de azon kívül is; Tegnap este pl. közös halvacsorán voltunk. Hadháziék nál. Ha nem is sikerül feljutnunk, a harmadik helyre mindenféleképpen jók vagyunk. Kunits Péterrel már az edzés közben beszélgettünk, melyhez a labdák döngése és a hálók sercegése szolgált zenei aláfestésként.

Milyen kosárlabdai múltja van?

Lassan már húsz éve fűznek szoros szálak ehhez a sportághoz. Tíz évig játszottam a BUSC-ban, visszavonulásom után ugyanitt, majd a Bp. Spartacusnál edzősködtem.

Milyen benyomásai vannak új csapatáról és milyen a kapcsolata a fiúkkal?

Február eleje óta vezetem az edzéseket, és már látom tehetséges, ügyes játékosokból álló csapathoz kerültem, akik a munkát is komo-

lyan végzik. Két edzőmérkőzést is játszhattunk, az NB II-es Kaposvári Honvédet legyőztük, az NB I-es MAFCTól viszont kikaptunk. A „szomszédokkal” szeretnénk gyakrabban játszani, mert az jó hatással lenne a csapat fejlődésére. Ami a fiúkkal való kapcsolatomat illeti, arra az együttműködés jellemző leginkább. Közösen alakítottuk ki az edzői tervet, szeretnénk a heti 3x2 órát maximálisan kihasználni.

Milyen problémák vannak?

A heti három edzés az NB II-ben sem számít soknak, ráadásul a munkát is csak február elején kezdhettük. Egyetemista csapatoknál ez csak már így van. Sokkal keblemelenebb azonban az, hogy a tavaszi idényben három standard játékosunk (Hadházi István, Borbély Papp) eltiltás, illetve sérülés miatt nem játszhat. Különösen egyetlen kétféle játékosunk, Papp László pótlása okoz gondot. A három játékos hiánya nemcsak a keréltérszámot, de a választható taktikai variációk számát is súrítja. A tavaszi mérkőzéseken arra kell vigyáznunk, hogy a megmaradt játékosok közül a három legjobb végig pályán tudjon maradni, ne pontozódjanak ki. Nekik így óvatossággal kell játszaniuk, ez viszont félek, hogy védőjátékunkat gyengíti majd.

Milyen helyezést vár a csapatotól?

Tavasszal kedvezőbb a sorsolásunk, de az említett okok miatt gyengébb a csapatunk. Ha ekkor nem szakadunk le nagyon az élbolytól, összes, teljes csapattal kiharcolhatjuk az első négy hely valamelyikét. Sok sikert, és HAJRÁ KÖZGÁZ!!

Bánki András

Közös kiadványok

Immár egy évtizede áll szerződéses együttműködési kapcsolatban, a Moszkvai Statisztikai Közgazdasági Főiskolával egyetemen. A két felsőfokú intézmény politikai gazdaságtan tanszéke két éve munkálkodik az együttműködés továbbfejlesztésén.

Mit jelent ez a gyakorlatban?

érdeklődtem dr. Bauer Ilona docensnél.

Az orosz nyelvből koncentrálo hallgatók előtt bizonyára ismert M. F. Gorjuhov elvtárs neve, aki a hónap folyamán előadásokat tartott orosz nyelven. Azonban jövőre célja nemcsak a nyelvi továbbképzés erősítése volt. Má-

jusban a két tanszék közös szimpoziumt rendez Moszkvában, a tárgyalás előkészületeiről és részleteiről folytatottunk megbeszéléseket.

Milyen eredményeket ért el a közös munka során?

Elkészült a két tanszék tíz tanulmányt tartalmazó közös gyűjteményes kötet, amely orosz nyelvben nemrégiben, magyarul pedig e héten látott napvilágot.

Kik a magyar cikkek szerzői?

A magyar nyelvű kiadás felelős szerkesztője Erdős Tibor. A tanulmányok Erdős Tibor, Zelkó Lajos és Erdel-

György, valamint Falusné, Szikra Katalin, munkái. A kötet témáját tekintve a politikai gazdaságtan aktuális problémáival, így a gazdasági növekedéssel, a nemzetközi érték kategóriáival és még több más érdekes kérdéssel foglalkozik.

Az elkövetkezendő idők együttműködésének terveirol megtudhatnánk valamit?

Talán a legfontosabbat említeném meg: újabb közös kötet van előkészületben, melynek munkájába a tanszék több oktatója bekapcsolódott. Ez a kiadvány a kapitalista és a szocialista újratermelés elméleti problémáival foglalkozik. A májusi közös szimpoziumon az e kötetben szánt tanulmányok kerülnek megvitatásra.

M. P.

„Laborban az igazság”

Eszes István felvétele

A testnevelés és sport létfeltétel

A cím mintegy mottója lehetne azoknak, az utóbbi években egyre erősödő törekvéseknek, amelyek igekeznek tudatosítani tarsadalmunkban, és legfőképpen az ifjúság körében, hogy a testnevelés milyen jelentős szerepet tölt be az ember életében. Rengeteget vitáznak, írtak már erről orvosok, testnevelő tanárok, újságírók, de egy valami azonban szinte minden ezzel foglalkozó írásműből egyértelműen kicsengett: most már valóban a gyakorlati tettek, a cselekvés a szó!

Természetesen minket, egyetemistákat, a felsőoktatási intézményekben folyó testnevelés érdekel és érint leginkább. Nyugodtan megállapíthatjuk, hogy az egyetemi testnevelés fejlesztéséhez is rendelkezünk már azokkal az alapelvekkel, útmutatásokkal, amelyek segítségével minőségileg is megváltozhat az eddigi helyzet. A bizonyíték arra, hogy elméletben most már valóban tisztán látunk, a Művelődésügyi Minisztérium által kibocsátott „Irányelvetervezet a felsőoktatási intézményekben folyó testi nevelés fejlesztésére” című kiadvány, amely részletesen foglalkozik a idevonatkozó

problémákkal, és megoldási módjaikkal.

Első részében áttekintést nyújt a felsőoktatásban történő testi nevelés fejlődéséről az utóbbi két évtizedben, és megállapítja azt, hogy az ötvenes évekhez képest valóban kimutatható fejlődés, de sajnos ez egyáltalán nem elégséges. Még akkor sem, ha objektív nehézségek valóban fennálltak és fennállnak ma is. Ilyenek például a színvonalas oktatáshoz szükséges sportlétesítmények hiánya, szervezeti, irányítási, szakmai problémák.

A következő, és talán legfontosabb rész foglalkozik a testnevelésnek a társadalom és az egyén életében betöltött szerepével.

Rendkívül sok társadalmi szituációban óriási szerepük van az akarat, jellembeli tényezőknek. A rendszeresség, a pontosság, az önfegyelm, a küzdőképesség, az ellenfél megbecsülése, az esztétikai igényesség, az egyéni érdekek alárendelése a közösségi érdekek, mind olyan tényező, amelyek a sport gyakorlatában mindennaposak. Továbbá a sportban és különösen a csapatjátékokban, állandó a döntéskényszer, a legmegfelelőbb szituációk kiválasztása, vagyis olyan tudati jelenségek is, amelyek a társadalmi tevékenységek során is jelentkeznek. A sport tehát túlműnően fizikai hatásán felül jellem- és tudatformáló eszköz is.

A fenti sorokban leírt gondolatok, és egy korábbi cikk, gondolom nagyjából világossá teszi azt, hogy milyen célkitűzésekkel, milyen meggyőződéssel érkeztek a résztvevők az I. Országos Testi Nevelési Konferenciára, Pécsre, ez év január 20-án. A két napig tartó rendezvény lefolyásáról, a felvetődött kérdésekről, Molnár Sándor tanár úrtól kértem felvilágosítást, aki a tudományegyetemek szekciójának vezetője és a társelnöke volt.

A plenáris ülést dr. Kőrösi Tibor, a Művelődésügyi Minisztérium főosztályvezetője nyitotta meg, majd a külföldi vendégek hozzászólásai következtek.

A másnapi szekciójelenés ismét bebizonyosodott, hogy kivétel nélkül mindenki meggyőződéssel elfogadja (a fent ismertetett — a szerző) az irányelveket, amelyek túl elvi jellegűkön, helyesen tartalmazták a gyakorlati cselekvések fontosságát és időrendi sorrendjét is.

A problémák, bajok gyökerét általában a rossz létesítményhelyzetben fejték meg. Kiderült az is, hogy vidéken se mindenhol kedvezőbb a helyzet, mint Budapesten, például a Miskolci Nehézipari Egyetemnek, amely pedig

nagyszerű természeti környezetben épült, nincs tornaterme.

Szó volt a KISZ szerepéről is a testnevelési és tömegsport fejlesztésében. Az egyik KISZ-vezető a KISZ-szervezetek és a testnevelési tanszék hatékonyabb együttműködését szorgalmazta.

Többen kihangsúlyozták, hogy renkívül fontos az, milyen testnevelési munka folyik az általános és középiskolákban, sikerül-e megszerettetni a testedzést, sikerül-e mind több fiatalban tudatosítani fontosságát. Ha pedig minél többen válnak sportszeretővé, az egyetemeken is jobb lesz a helyzet, nagyobb lesz a „pozitív mag”, amelyre építeni lehet.

Felvetődött a tudomány és a testnevelés kapcsolata is, melyről kapcsolatban még nagyon sok probléma vár kidolgozásra. Meg kell keresni a helyes irányokat, és a következő évek feladata, olyan szakemberek képzése, nevelése, akik alkotó módon tudnak kutatási tevékenységgel foglalkozni.

Egy mondattal összefoglalva, lelkes, ügyben bízó, jó hangulatú volt ez a két nap, és én hiszek benne, hogy minden ilyen esemény legalább egy lépés előre.

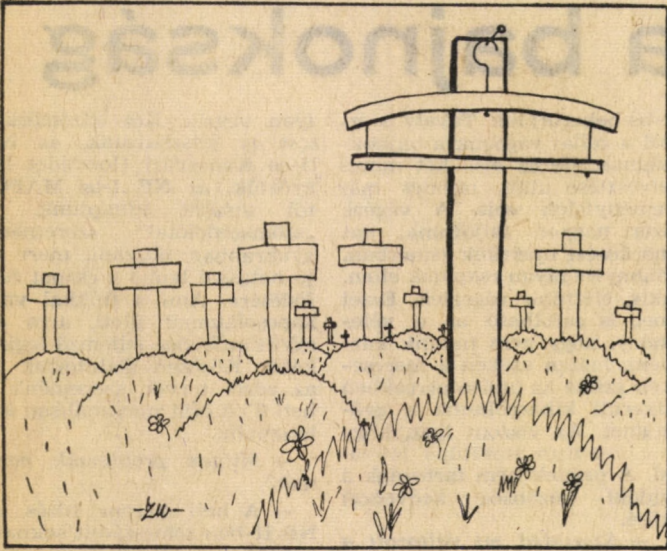
Ujvári József

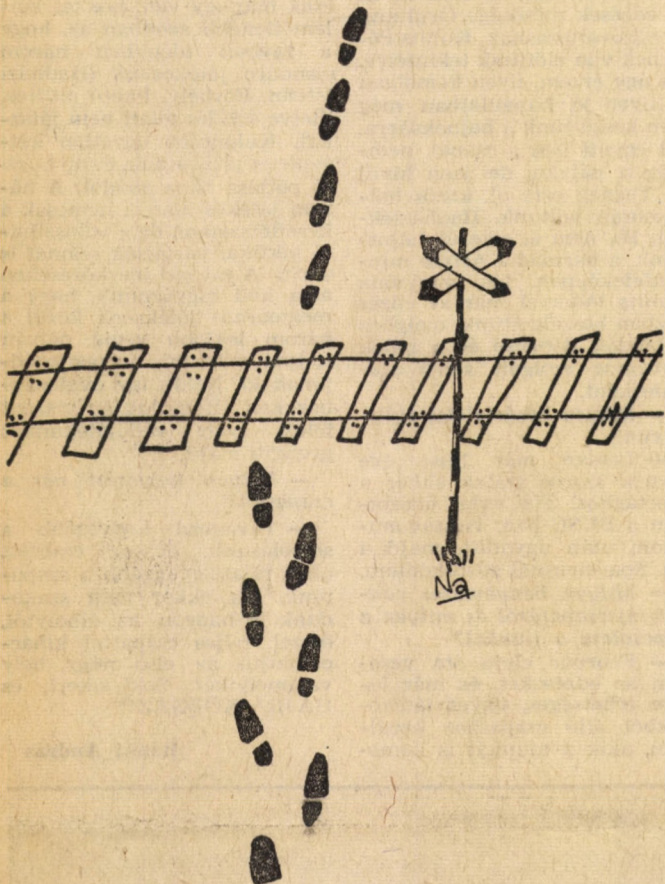
Húzódzkodók

Foto: ESZES

HUMOR

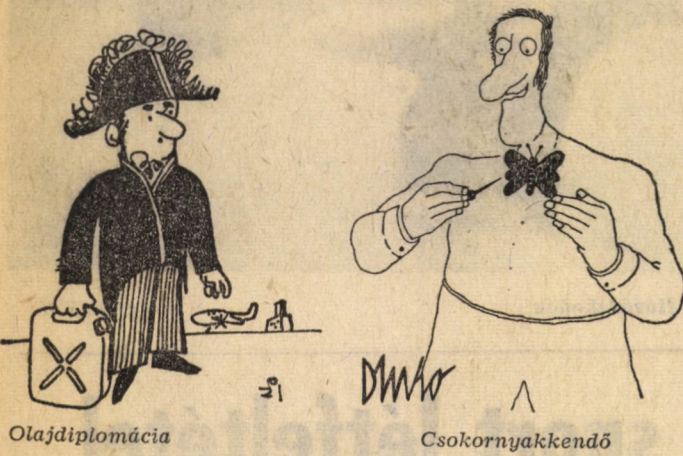

Felöltöm emlékére (Halász Géza karikatúrája)

Kép szöveg nélkül

(Nagy János karikatúrája)

Olajdiplómia

Csokornyakkendő

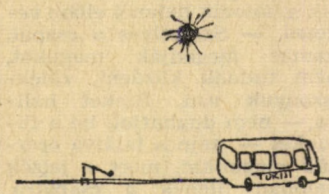

Komfort

(Duhopolszky László rajza)

Utazni jó dolog. Főleg külföldre. Az ember világot lát megismeri más népek életét, kultúráját, szélesedik látóköre, eredetiben élvezheti a képzőművészet remekét, anizszoikat küldhet irigyeinek stb. Dolgozni már nem olyan jó dolog. Legalábbis munkája válogatja. Ha munkánk nem nyűg, hanem az emberi képesség kibontakoztatásának eszköze, akkor dolgozni is jó dolog.

Utazva dolgozni? Attól függ. Ha az ember januárban Bak-

talórátházára utazik a vasúti váltókat ellenőrizni, akkor ez bizonyára nem olyan jó dolog, mint egy tudományos szimpozionon részt venni, mondjuk a Colosseum tőzszomszédságában.

Szerencsére egyre több az utóbbi esemény, egymást érik a kongresszusok, gyűlések, konferenciák, találkozók, értekezletek, zsinatok, dzsemborik, s így örvendetesen szaporodik az utazás nyűgét vállalók száma.

Egy kongresszusig persze hosszú út vezet. Tudományos fokozatok, nyelvek, publikációk, nehéz évek, keservesen átvirrasztott éjszakák. De meg kell mondanunk, hogy akadnak egyesek, akik rútol visszahélnak államunk bőkezűségével és bizalmával. Ezek a csúnya emberek a kiküldetésben csak az üzletelést, a feleség nélküli kiruccanást látják, vigan kóborolnak Párizs, London, Hamburg mulatóiban, az ülésekre alig teszik be a lábukat, úti beszámolójukat prospektusból vagdalják össze. Otthon

Kis ország, kis tudományos-fantasztikus irodalom. A lélegzetelállító nyugati kalandfilmek szuperpénzfogyasztású és egyben léglökéses sztárjainak árnyékában egyre kisebb a magyar sci-fi. Vagy zsemle. Így a zürben kalandozó PIRX csodás hőstetteit még a leggyámoltalanabb honi lurkó is a hasát fogva nyugtázta, hiszen zsirosbödön sisakja védelmében már sokkal robbanékonyabb dolgokat mivelt az összkomfortban. Pedig lenne itt téma, meg technika a házuk táján is!

Itt van például a magyar ember fantasztikus találmánya, a csendgép! Ezzel a Verne Gyula fantáziáját megszügyenítő szerkentyűvel már évek óta kitűnő eredményeket értek el a különböző munkahelyeken. És mert gyesekek talán még nem hallottak erről a fantasztikus balhéről, ezért röviden ismertetjük a házilag is elkészíthető gépecske működési elvét!

Vegyünk először egy tipikus munkahelyet mondjuk a mezőgazdasági szférából! Ennek utána egy hatalmas pusztát láthatunk zöldellő haszonállatokkal és bégető kalaszosokkal. Természetesen csak a fantázia kedvéért! A levegőbe hímzett délibábot legeltető rótság legkellős közepében gazdasági épületek húzódnak. Melletteük önműködő erőgépek lopják a napot. Hiszen történetünk pillanatában már annyit eszük van, mint az embernek. Rajtuk kívül, amerre szem ellát, sehol egy lélek. Ennek ellenére szakadástól rogyásig hatalmas ütemben folyik a munka. Ezért néma csend van! Na persze, ebben a

KI MEGY A GÁLÁRA..?

aztán már csak Savoya-módra terített asztalnál hajlandók étkezni, vendégeiket pedig a filmekkel riasztgatják.

Szerencsére azonban a Közgazdász Világkongresszuson, ilyen veszély nem fenyeget minket, lévén, hogy hazánkban lesz. S végre itt az alkalom, hogy a napocsibe módjára, egyik kongresszusról a másikra cipelt tudósok megnyugvást leljenek, végre egyszer kastélyok és templomok, idegenvezetők és portások helyett emberekkel találkozhassanak, hiszen épp eleget írtak a fogyasztói társadalomról, a manipulált turizmusról. Kétezer közgazdász, döntő többsége ezekben a napokban fordul meg először szocialista országban, s az ülések közötti és utáni szabad idejében bizonyára kíváncsian várja e találkozást.

A rendezőség a programok összeállítását az ebben már nagy jártasságra szert tett IBUSZ-részvénytársaságra bízta. E társaság egyre kisebb lelkesedéssel foglalkozik egyéni túristákkal, véleménye szerint a kongresszusoké a jövő. Idén tizenhárom szakma, felekezeti képviselői találkoznak hazánkban, a Közgazdász Világkongresszus, ha jól tudom, a Jégtörő és az Ortopéd kongresszus közé esik. A programoknak persze csak az időpontja változik, először is így gazdaságos, másodsor pedig miért érdekelne egy közgazdászt más, mint egy jégtörőt? Főbb világnyelveken ízléses programfüzeteket állítottak

össze. A hazánkba látogató közgazdászok például kilenc várat, nyolc templomot és hét múzeumot tekinthetnek meg. Európában ugyanis meglehetősen keveset találni ezekben. Ja, majdnem kifelejttem, a debreceni egyetemet is megnézhetik. Iparunkat tehát újdonsült gyáraink helyett újdonsült váraink képviselik, hiszen mindegyiküket a szocializmusban építették, lévén, hogy annak idején egy bizonyos Lipót, leromboltatta valamennyit. A programban szerepel, a tihanyi apátság, a veszprémi Gizella kápolna és püspöki palota, a debreceni nagytemplom, a pannonhalmi apátság, a kalocsai érseki templom, az esztergomi székesegyház és a Mátyás-templom megtekintése. Azt hiszem, egy vatikáni küldöttségnek se tudnánk alaposabb áttekintést nyújtani, szocialista templomkultúránkról. Legalább látni fogják, hogy itt nem vademberek laknak. Tiszta szerencse, hogy volt az a sok kizsákmányoló, hisz legalább van mit mutogatnunk. S, ha a múzeumokban nem is nagyon tudnak majd a ma emberével megismerkedni, a hortobágyi kirándulás erre bizonyára kiváló alkalom lesz. Itt kerül sor egyben a kongresszus legdemokratikusabb aktusára: Micsoda felhajtás! A külföldieknek elengedhetetlen a menest, a menesnek pedig felhajtják a külföldieket. Az egy napos kirándulás, potom 840 forintba kerül, keleti vendégeink legfeljebb addig elmennek, snifrozní egyet, az Almássy térre, hiszen ez is a fővároshoz tartozik, melyet a prospektus szavai szerint festői fekvése, atmoszférája és harmóniája révén, méltán neveznek a Duna gyöngyszemének. S mit gondol a kedves olvasó, a cseh-szlovák, vagy a szovjet küldöttség fogja isénybe venni a napi 1700 forintos apartmant? Reggelivel. Mert azt is adnak hozzá. Még szeretném, hogy vannak úgynevezett keleti szállóink, például a Szabadság a Keletnél.

Aki pedig a családját is magával hozza, az némi térítés ellenében beadhatja öket megőrzésre. 930 forintért hat napig viszik a feleségeket a Zserbóba, divatbemutatóra, a kalocsai pingálóasszonyokhoz, spacirolás a szigeten, a

budai hegyekben, s a programban négy felírás is szerepel. Te jó isten, csak nem erre keresnek 70 közgazdász hallgatót? Megjegyzem, ha erre, akkor nem is sok a 930 forint. Négy felírásért? En mindenestire a hölgyprogramba egy jótékony célú gyűjtést is

beiktatnék, széles kalapban, lornyonnal, némi rendőri segítséggel.

A gyermekek megőrzése már drágább, 2100 forint. A vicc az egészben, hogy ezért a pénzért egymással fognak játszani. És mi lesz, ha valaki a kutuszkáját is magával akarja hozni? Hallatlan, hogy számukra semmilyen programot nem állított össze a rendezőség. Úgy szép egy kongresszus, ha összes szeretteinket magunk körül tudhatjuk, hiszen így jobban koncentrálhatunk a munkára.

S akiknek úgy megtetszik ez a város, a maga atmoszférájával és harmóniájával, hogy a kongresszus után is maradni szeretnének, azok két ötnapos Nachkongresszót közül választhatnak. A kelet-magyarországi út 300 forinttal drágább a nyugat-magyarországinál, a különbséget bizonyára a tokaji és a badacsonyi borköztal közötti árkülönbözet okozza.

Hogy mást is mutogathatnánk? Egy megváltozott világ megváltozott emberét? Ugyan kérem, ki ér arra rá! Vannak erre hivatott szerveink. Pénz ez uram, nem szeretetház! Hogy a Tisza-parton a népi táncosok egy hőember mosolyával fogadják a külföldieket? Na bumm. Idejön, letejel, mehet. Hogy ezek nem félhülje német turisták? Tudom uram, van itt kultúra, orgonakoncert templomban, barlangban, ebéd kólostorban, ásatások, koronaékszerek, né féljen, ezeknek nem mutogatjuk a Piroschka sorompóját. Hogy ez ugyanazom magával, Rosszindulatú és cinikus. Fogalma sincs az idegenforgalomról. Tudja, mit jelent tizenhárom kongresszus?

Egy idős kollégától hallottam, hogy a húszas években egy kongresszus alkalmával szintén elvitték a külföldieket a Hortobágyra, ahol különösen a hamisítatlan vad csikókókat kellett megfigyelni a jelenlevőkben, ugyanis állandóan a bokáikat csatoltatták és a monokliákat igazgatták. Persze, csak a beavatottak tudták róla, hogy a nyíregyházi húszártiszteket vezényelték ki e nemes feladatra, pengett a sarkantú, foltt a bor, a kisasszonyok alétlan pihettek a díszvacsorán, amelyet természetesen az Arany Bika gálatermében tartottak.

Erről jut eszembe, hogy idén is lesz díszvacsora az Arany Bika gálatermében.

—farkasházy—

KÖZGAZDÁSZ
A
MARK KÁROLY
Közügasdasagtudományi Egyetem
Irodája
Felelős szerkesztő:
Farkasinszky Tiborné
Budapest IX. Dmítrovcv tér 3.
Telefon: 257-207
Kiadja a Hírlapokadó Vállalat
Felelős kiadó:
Csollány Ferenc igazgató
Készült
a Szikra Lapnyomdában

Csendgép

gazdaságban a csendgépet alkalmazták. Csak néha tért meg az álmosító csendet egy teljesen tudománytalan és fantáziaszegény hang:
— Józsikám, te itt vendégeskedsz, a répét pedig eszik a kártevők!
— Nem baj elnök elvtárs, csavarjon egyet a csendgépem! — jön a válasz. Azután ismét némaság. Vagy dárídó.

A második munkahely az ipari szférából kerül ki. Itt is nagy sikerrel üzemeltetik a korszakalvó találmányt. A műhely szellőben-hosszában jó olajozott masinák rágesdélják unalmukban a selajtet, mert itt a mindent megoldó csendgépet is csak rövidebb ideig működtetik. Hiszen az el-elalvó munkásokat még a csenddel sem szabad kizökkenteni lelkes hozzáfekvésükből. Így azután a csendgép túllárában hozza be azt a lemaradást, amelyet a harsány fecsegés és vicceselés miatt elkövetett. Ilyenkor valóban csend honol a műhelyben. Mignem beordít valaki:
— Szakik, fogjuk meg ezt a vasat aztán vigyük!
— Fogja meg magának a csendgép! — ásit erre valaki.

A csendgép működését szemléltető munkahelyek közül utolsó az improduktív szféra egyik külsőre is kiterjedt intézmény. Itt a fantasztikus találmány bevezetése óta, szintén

te egyfolytában csak a telefonberregés szakítja meg a csendet. Vagy a tizórát. Ha csámcsognak közben. Minden fontosabb ügyrendi kérdést a nagy találmányra bízták, így a dolgozók nyugodtan élhetik munkahelyükön is maránéleltüket. Vagy másod magánéleltüket. Ki milyen ügyes! Az ügyfeleket is nagy-nagy csend fogadja, az ajtókon foszforeszkáló táblák hívják fel figyelmüket arra a bagatell dologra, hogy reggel nyolctól délután fél ötig csendet kérnek — sőt, egy kukkot sem —, mert dolgoznak. Megkülönböztetés, a csendgépnek árt a beavatatlan hangos szó. Nem csoda, ha ezért csak suttogva hangzik el napjában ötször-hatszor, hogy:
— Frici jöhetnek, mert kész a kávé!
— Csak csendesen, mert ha meghallja, akkor a csendgép is kávézni akar! Mi meg dolgozhatnánk! — néz fel egy jól fészült férfigang a lottószelvényeiből.

Végezetül sajnálatos módon be kell számolnunk a csendgép egyetlen fantasztikus hibájáról. Történetesen arról, hogy ez a nagyszerű valami nagyon kényes a klímára. Nem működtethető például ott, ahol egyéb ópek zúgnak, vagy ahol más látható, hallható jelei vannak a munkának. Jó néhány termelőüzem és intézmény ezért nem tudja alkalmazni a nagy találmányt. Ami alapján véve nem is olyan fantasztikus!

És ezért lesz nálunk egyre nehezebb ilyen sci-fi-t írni. Mert dolgozni is lehet! Amíg a Földön maradjunk.

Tormai László